

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXX JULY - LIEPOS 27, 1995 Nr. 27

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Baltuosiuose Rūmuose birželio 28 d. buvo pasirašyta bendradarbiavimo tarp Amerikos ir Latvijos ligoninių sutartis. Sutartį pasirašė JAV prezidento žmona Hillary Rodham Clinton ir Latvijos prezidento žmona Aina Ulmane. Pasirašant sutartį dalyvavo JAV Tarptautinio bendradarbiavimo biuro administratorius Brian Atwood ir Latvijos Sveikatos apsaugos ministras Peteris Apinis. Pasirašymo ceremoniją stebėjo virš 100 Lietuvos, Latvijos ir Estijos bendruomenių atstovų. Ši sutartis - tai, dalis plačios sveikatos apsaugos programos, į kurią įeina trys Baltijos šalys ir JAV.

Nuotraukoje: pasirašius sutartį, sveikinasi Hillary Clinton (kairėje) ir Aina Ulmane (dešinėje) Sharon Farmer (Baltųjų Rūmų) nuotr.

KAS TOLIAU?

Egidijus Borkys

Dabar nebėra jokių abejonų, kad Čečėnijos karas, o tiksliau - čečėnų valia, pakreipė tolesnę Rusijos raidą, kad be šio karo Rusijos likimas būtų susiklostęs kitaip. "Šurpu matyti įkaitais nėsčias moteris ir mažamečius vaikus, tačiau pačiai Rusijai ši pamoka buvo reikalinga kaip oras", - taip kruviną čečėnų įsiveržimą į Stavropolio kraštą pakomentavo vienas Lietuvos rusas. O štai žinomas rusų menininkas Maskvoje sakė, kad "visame tame, kas dabar vyksta, yra kažkas fatališko ir dėl to jaučiuosi kaltas".

Pats Rusijos prezidentas, suprantama, kalto nesių jautė ir todėl vėl neteisingai pasirinko: užuot tokiu jam ir jo valstybei svarbiu momentu pasilikęs namuose, išvyko į galingųjų susitikimą, kur dar sykį išliejo savo girtą "kalinką" - ar aš jums nesaikiau, jog kariuonę su teroristų mafija? Gal šiais savo argumentais Rusijos prezidentui ir pavyko įtikinti, pavyzdžiui, Didžiosios Britanijos ministrą pirmininką - ten juk taip pat aktuali diversinė airių kova dėl laisvės, tačiau populiarumo tarp tėvynainių jis tikrai neįgijo. Graudoka buvo žiūrėti žurnalistų filmuotus kadrus, kai rusai įkaičiai mojavą pro ligoninės langus baltomis paklodėmis, o paleistos moterys maldavo generolų nešaudyti. Belais-

viai bijojo ne čečėnų (kaip sakė viena moteris: jiems reikia ne mūsų, jiems reikia laisvės), o savo pačių valdžios nuosprendžio: bet kokia kaina užimti ligoninę. Tokie tad Rusijos valdžios ir žmonių santykiai. Savotiškas ir kitas palyginimas: čečėnų "mafiozai" už jokių pinigų nesutiko palikti įkaitus ir saugiai išskristi, o rusų milicininkai už gerą kyšį buvo pasiruošę Šamilio Basajevų grupuotę praleisti net iki Maskvos...

Įvykiai Budionovske gali smarkiai nulemti būsimų Rusijos rinkimų rezultatus ir, žinoma, ne dabartinės valdžios naudai. Labiausiai tikėtina, kad visas šis chaosas daugiausia dividendų duos Žirinovskio-komunistų blokui ir dar labiau pakels buvusio 14-osios armijos generolo A. Lebedžio, kritikuojančio Jelciną, autoritetą. Kas gi daugiau, jeigu ne stipri kariškos ranka, tokiomis aplinkybėmis kelia didžiausią pasitikėjimą?

Todėl lyg beviltiškas farsas smaigiamos Čečėnijos, pasimetusių rusų ir iš naujo užsiliępsnojusios Jugoslavijos fone atrodo galingųjų septynetuko finansinis pasitarimas, į kurį buvo įleistas ir B. Jelcinas.

Tiek Amerika, tiek Vakarų Europa savo atlidumą Rusijai jau seniai teisina nenoru ją atstumti nuo civili-

zuotos draugijos ir pasmerkti neaiškiam azijietiškam grįžimui atgal. Teisinamasi taip pat ir baime atominių galvutėlių, kurių tikrai užtektų susprogdinti Žemės rutulį. Tai gi iš šalies Vakarų argumentai lyg ir suprantami, tačiau iš tiesų ta geranoriška galinųjų pagalba tėra tik savanaudiškų spec. kabinetuose sukurtų strateginių planų realizavimas. Vakarų administracijoms naudinga vieniša, nesuirusi Rusija - tegul ir su įtakos zonomis, ir su savo pelkiška klampyne, tačiau pridengianti Vakarus nuo atsigaujančios Kinijos ir visos greit besivystančios Azijos.

Per šį šimtmetį ne kartą ir ne du galėjome įsitikinti, kad vakarų demokratijos nieko nedarė be išskaičiavimo ir naudos sau, taip atskleidamos tikrąją buržuazinę dvasiją. Juk ar gali, sakykim, anglų širdys virpėti dėl pavergtos Čečėnijos, kai jie vis dar laiko Šiaurės Airiją savo kolonija?

Nekreipdamos rimto dėmesio į čečėnų genocidą (kažkodėl vadinamą žmogaus teisių pažeidimu) Vakarų administracijos ir toliau žada remti Jelciną (o ne Rusiją, kaip rašė S. Kovaliovas) tol, "kol jis tęs reformas". Apskritai šiandieninė Vakarų politika Rusijos atžvilgiu sudaryta tik iš spėliojimų: ar dar valdo girtas Jelcinas situaciją, ar jau ne, ir kas be jo dar gali tęsti reformas. Tardami žodį "reformos", valdantieji, suprantama, galvoja

(Nukelta į 3 psl.)

Lietuvių tautininkų sąjungos PRANEŠIMAS

1995 m. liepos 1 d. Vilniuje įvyko Lietuvių tautininkų sąjungos (LTS) tarybos posėdis. Buvo aptarta LTS taktika, artėjant Seimo rinkimams, dalyvavimo rinkimuose būdai, principai ir galimybės.

Tautininkai išreiškė didžiulį susirūpinimą dėl mūsų valstybėje vykstančių negatyvių ekonominių, socialinių ir politinių procesų bei tendencijų, įvertindami juos kaip pražūtingus Lietuvai. Klesti netvarka ir neteisybė, vykdoma itin pavojinga gyventojų nuskurdinimo politika, griaujami valstybės pamatai.

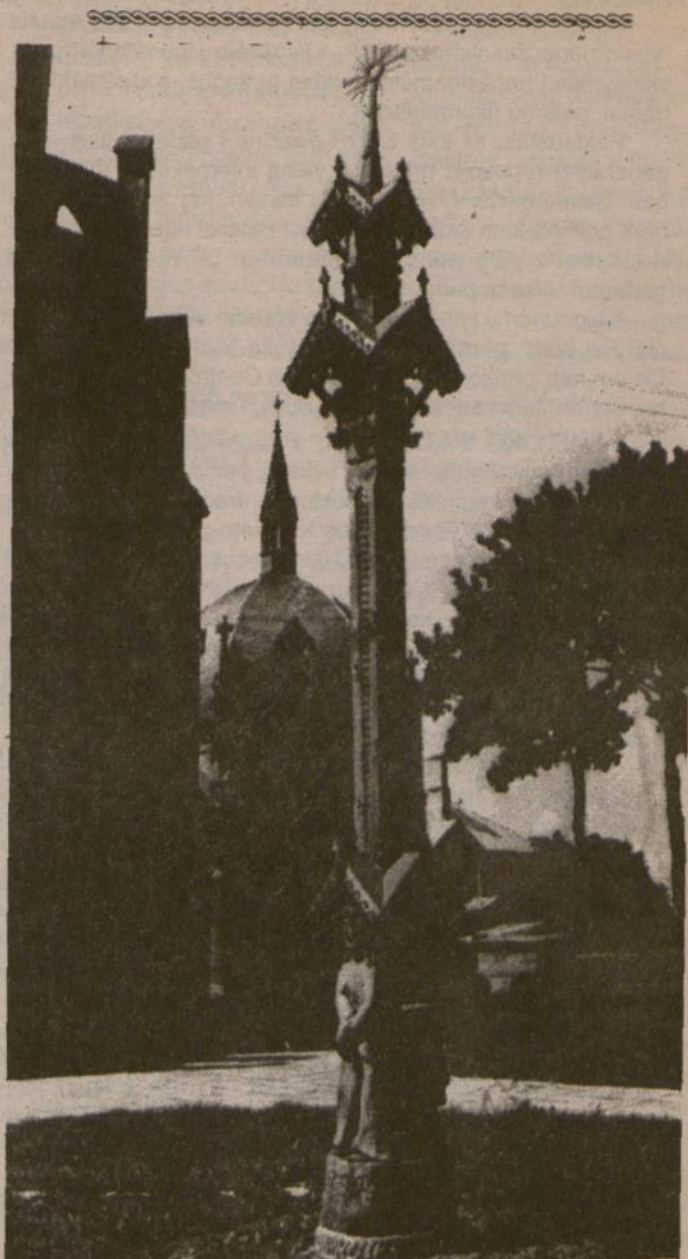
LTS tarybos posėdyje konstatuota:

1. Lietuvių tautininkų sąjunga pasisako:
 - už visų socialinių sluoksnių santarvę;
 - už socialinę rinkos ekonomiką, numatančią ekonominių procesų raidos derinimą su besąlygišku svarbiausių žmogaus teisių ir poreikių įgyvendinimu;
 - už tvarką, drausmę ir teisingumą visose visuomenės gyvenimo srityse;
 - už lietuvių išsaugojimą ir puoselėjimą.
2. Lietuvių tautininkų sąjunga siekia, kad visos šiuo metu opozicijoje esančios Lietuvos partijos dalykiškai ir efektyviai bendradarbiautų, koordinuodamos savo pastangas itin pavojingai krizinei situacijai įveikti.

3. Lietuvių tautininkų sąjunga pradeda rengtis Lietuvos Respublikos Seimo rinkimams ir siekia suburti kuo platesnį vidurio politinių jėgų bloką, neatmesdama galimybes dalyvauti šiuose rinkimuose ir savarankiškai, atskiru sąrašu.

LTS pirmininkas R. Smetona

Vilnius, 1995 m. liepos 3 d.

Koplystulpis šalia Rokiškio bažnyčios.

V. Kapočiaus nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **PAGERBTI DRĄSIEJI LIETUVOS SŪNOS.** Šimtai lietuvių iš Lietuvos ir Lenkijos sekmadienį atvyko į Pščelniko (buvusio Soldino) mišką prie drąsiųjų lietuvių lakūnų Stepno Dariaus ir Stasio Girėno paminklo pagerbti jų atminimo. Čia prieš 62 metus, gūdžią ir audringą naktį, įveikę Atlantą, kai iki Kauno beliko vos keli šimtai kilometrų, narsieji lakūnai žuvo. "Lituanicos" žuvimo vietoje pastatytas paminklas, kuris kiekvienais metais lakūnų mirties dieną pasipuošia gėlėmis ir vainikais.

Prie paminklo lietuvių lakūnams kalbėjo Lietuvos Nepaprastasis ir įgaliojasis ambasadorius Lenkijoje Antanas Valionis, Kauno miesto meras Vladas Katkevičius, kiti iškilmų dalyviai. Šventas Mišias čia aukojo Kauno Iglulos bažnyčios klebonas Ričardas Mikutavičius.

• **LIETUVOS IR LENKIJOS KARIŲ UNIJA – XX AMŽIUS.** Šeštadienį, pažymint Žalgirio mūšio 585-ąsias metines, Lenkijoje prie paminklo nugalėtojams, Lenkijos kariuomenės karaliaus Jogailos Varmijos – Mozūrų 15 mechanizuotos divizijos ir Lietuvos kariuomenės "Geležinio vilko" mechanizuotos pirmosios pėstininkų brigados vadai – generolas Juozefas Kučakas ir pulkininkas leitenantas Vytautas Žukas pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Tai pirmieji tokio pobūdžio ryšiai tarp abiejų šalių karinių dalinių.

Abiejų šalių kariniai junginiai numato keistis kareivių delegacijomis, dalytis kariniu patyrimu, dalyvauti junginių šventėse, organizuoti bendras karines pratybas, sportinius žaidimus ir poilsį.

• **INKSTŲ LIGOS: PAGALBOS RANKĄ TIESIA DANAI.** Lietuvos nefrologai, imunologai, taip pat chirurgai transplantologai, šio profilio medicinos seserys bei dializės technikos specialistai turės galimybę tobulintis Danijos universitetinėse klinikose. Tokią pagalbą mūsų inkstų persodinimo ir dializės tarnyboms apsiėmė suteikti Danijos sveikatos apsaugos ministerija.

Danijos transplantologai, šios šalies nefrologinių ligonių asociacija, prieš keletą metų pradėjo ilgalaikę pagalbą ir bendradarbiavimo programą. Lietuvos inkstų persodinimo bei dializės tarnyboms jau yra suteikta paramos beveik už du milijonus Danijos kronų.

• **SOCIALDEMOKRATAI NEPASITIKĖJIMO VYRIAUSYBE NEBEREIKŠ.** Seimo Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) frakcijos seniūno pavaduotojo Vytenio Andriukaičio žodžiais, "šiemet iš premjero Adolfo Šleževičiaus kalbos jau išnyko žodis "stabilizacija". Apie šį procesą kalbėti dar anksti, – antradienį spaudos konferencijoje sakė parlamentarai.

V. Andriukaitis pažymėjo, kad nepriklausomybės metais "visuomenė desolidarizavosi" – išryškėjo visuomenės pasiskirstymas į nepasiturinčius ir labai turtingus, socialiniai kontrastai, pajamų diferenciacija.

Paklaustas, ar toks LSDP požiūris į padėtį šalyje nėra generalinė repeticija prieš dar vieną interpeliaciją Vyriausybei. Seimo narys V. Andriukaitis atsakė, jog "vargu ar kokia nors politinė jėga šiuo metu ryžtųsi pateikti interpeliaciją Vyriausybei". "Be politinio vaidinimo, tai nieko daugiau neduotų", – sakė parlamentarai.

Kaip žinoma, praėjusių metų birželio viduryje LSDP iniciatyva buvo pareikšta interpeliacija Vyriausybei, bet šis Demokratų partijos bei Tautininkų ir Centro sąjungų paremtas nepasitikėjimas Seimo narių buvo atmestas.

• **DAR LIKO "PATRAUKLIŲ" PRIVATIZUOTINŲ OBJEKTŲ.** Komentuodamas liepos 1 dieną pasibaigusį pirminį privatizavimą už investicinius čekius, antradienį spaudos konferencijoje Seimo Ekonomikos komiteto pirmininkas Vytautas Zimnickas pažymėjo, kad šis procesas galėjo baigtis ir anksčiau. Pasak jo, šiuo metu už investicinius čekius privatizuota jau daugiau kaip pusšesto tūkstančio įmonių, o tai sudaro apie 82 procentus visų mūsų šalies įmonių. Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimas truks ilgiau, mat vis dar liko "patrauklių objektų", prognozavo Ekonomikos komiteto pirmininkas Vytautas Zimnickas.

• **MINSKE – LIETUVOS IR BALTARUSIJOS DERYBOS.** Antradienį į Baltarusijos sostinę Minską atvyko Lietuvos Respublikos Vyriausybės delegacija, kuriai vadovauja Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius.

Vienos dienos derybose be kita ko kalbėta apie lietuvių kultūros centro Gervėčiuose likimą. Šis centras yra statomas Lietuvos lėšomis, o Baltarusija, pripažindama minėto objekto svarbą, yra pasirengusi sudaryti sąlygas praleisti per sieną statybines medžiagas be maito.

Kitas klausimas – čia statoma 150 vietų mokykla lietuvių vaikams. Kadangi kitąmet šioje mokykloje ketina mokytis 44 lietuvių vaikai, Baltarusijos premjeras paprašė sudaryti sąlygas mokykloje mokytis ir baltarusių vaikams. Sutarta, kad šiuos klausimus artimiausiu metu aptars abiejų šalių Švietimo ministerijos bei vietinės valdžios institucijos.

• **MIŠKAI BUVUSIEMS SAVININKAMS BUS GRAŽINTI.** "Visiems buvusiems savininkams miškai bus sugrąžinti", teigė antradienį Vyriausybės rūmuose įvykusioje spaudos konferencijoje Miškų ūkio ministras Albertas Vasiliauskas.

Vokiečiai Balkanuose

Vokietijos vyriausybė, NATO sąjungininkų spaudžiamą, nusprendė siųsti į pilietinio karo nusiaubtą buv. Jugoslaviją 1,500 karinės aviacijos karių ir kelias eskadriles "Tornado" karo lėktuvų. Tai pirmas atvejis, kada vokiečių kareiviai pasirodys užsienyje. Vokietijos konstitucijoje įrašytas draudimas Vokietijai dalyvauti "užsienio karuose". Pernai vokiečių Konstitucinis teismas nusprendė, jog vyriausybė gali imtis karinės akcijos užsieny. Faktiškai uniformuoti vokiečiai jau dalyvavo Jungtinių Tautų tarptautinėse akcijose Kambodžoje ir Somalijoje, tačiau praktiškai vokiečių kariai prižiūrėjo ten maisto, palapinių ar antklodžių dalinimą. Bosnijoje vokiečių lėktuvai dengs Prancūzijos, Britanijos ir Olandijos nusiųstas greito reagavimo jėgas.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Vakarų spauda pabrėžia, kad po paskutinių Bosnijos įvykių kariniuose pranešimuose jų jėgų pavadinime jau nebesigirdi žodžio "greito". Vokietijos aviatoriai dengs tos tarptautinės kariuomenės žygius ir, jei reikės, ginsis nuo puolimų. NATO kareivių bus apie 60,000.

Londonė liepos 16 d. įvyko Prancūzijos, Britanijos, JAV ir Olandijos gynybos ministrų ir kariuomenės viršininkų pasitarimas. Washington, D.C. įvyko demonstracijos, reikalaujančios, kad vyriausybė duotų ginklų Bosnijos musulmonams, kad jie galėtų gintis nuo puolančių serbų.

Nors Vokietijos parlamento žemieji rūmai jau patvirtino vyriausybės nutarimą

siųsti ginkluotus vokiečius į buvusią Jugoslaviją, opozicinės Vokietijos Žaliųjų ir Socialdemokratų partijos šiam sprendimui nepritaria. Uniformuoti vokiečiai Balkanuose primins vietiniams gyventojams įvykius prieš 50 metų, primins vokiečių Wehrmachtą ir kietą vokiečių okupaciją.

Vokietijos gynybos ministras Volker Ruhe pareiškė, jog negalima sukurti naujos Europos vien posėdžiais ir protokolais. Iki šiol vokiečiai susilaikė nuo savo įnašo į Europos saugumo politikos formavimą, nes lyg jautė savo "istorinę nuodėmę". Dabar atėjęs laikas padėti pilietinio karo pabėgėliams, padėti tarptautinei taikos kariuomenei, apsaugoti dabar serbų puolamus Jungtinių Tautų paskelbtus "saugius miestus", kurie tapo visiškai "nesaugūs".

Jei politinė Jungtinių Tautų išmintis nutartų, kad reikia atitraukti kariuomenę iš Balkanų pilietinio karo, vokiečių aviacija prisidės apsaugoti tą pasitraukimą. Vakarų pasaulio sostinėse vis dažniau pasigirsta balsų, kad reikėtų palikti kovojančius ramybėje, tesimuša. Vienok daugumos nuomone, šis žiaurus serbų ir bosniečių žudymasis vyksta 20 šimtmečio pabaigoje, ne kokiose džiunglėse, bet civilizuotoje, kultūringoje Europoje.

Jelcinas serga

Liepos 16 d. Rusijos žinių tarnyba paskelbė, kad prezidentas Jelcinas turės dar savaitę, gydytojams reikalaujant, išbūti ligoninėje, kur jis gydomas nuo širdies negalavimų. Vakarų komentatoriai tuoj nusprendė, jog Jelcinas žino, kad jis nebebus išrinktas prezidentu, net jei ir pavyktų šių metų pabaigoje išrinkti jam palankesnę seimą. Todėl jis ieškąs kelio, kaip "gražiau pasitraukti" iš prezidento vietos. O kas gali būti gražiau, kaip "pasitraukė dėl sveikatos"?

Rusijos ekonominė padėtis, sakoma, pasitaisė, rublio kritimas ir infliacija sustojo. Rusija turinti užsienio valiutos atsargų 17.5 bil. dolerių. Finansų ministras Vladimir Panskov paskelbė, kad jis pasitrauks iš pareigų, jei Rusijos ekonominių reformų planai neduotų vaisių. Rublis, kurio vertė labai svyravo, dabar "priřistas" prie dolerio ir gali svyruoti tik tarp 4,300 ir 4,900 rublių skalėje. Prie rublio pastovumo nemažai prisidėjusi centrinio Rusijos banko viršininkė Tatjana Pamonova, kuri šias pareigas eina dar seimo nepatvirtinta.

(Nukelta į 9 psl.)

Lietuvoje buvę savininkai nori susigrąžinti 600 tūkstančius hektarų miškų. Privachos jų valdos sudarys apie vieną trečdalį visų Lietuvos miškų teritorijos. Šiuo metu 16 tūkstančių šeimininkų jau turi 82 tūkstančius hektarų miškų. Deja, iki šiol miškų grąžinimo reikalai, ypač nacionalinių parkų ir kitose gamtos saugos teritorijose vyko gana lėtai. Dabar, kuomet yra priimti privačių miškų tvarkymo nuostatai ir kiti poįstatyminiai aktai, šie procesai turėtų vykti žymiai sparčiau.

• **VYRIAUSYBĖ – APIE ENERGETIJOS IŠTEKLIŲ KAINAS.** Pastaruoju metu daug diskutuojama apie energetikos išteklių kainas, pasigirsta raginimų visiškai už šias paslaugas nemokėti. Atsižvelgdama į tai, Lietuvos Vyriausybė išplatino pareiškimą, kuriame teigiama, kad Lietuvos Respublikos energetikos ūkis gali normaliai veikti tik esant realioms visų rūšių energijos kainoms. Dėl išteklių stokos Lietuvai tenka importuoti 95 procentus kuro, o būtent kuro kaina ir nulemia energijos tarifus.

1992 metais, rašoma pareiškime, siekiant populizmo, Lietuvos gyventojams buvo nustatyti net 10 kartų mažesni už savikainą šiluminės energijos tarifai. Dėl tokios kainų politikos dabartinė Vyriausybė paveldėjo iš ankstesniųjų apie 100 milijonų JAV dolerių skolų, kurias teko neatidėliojant grąžinti, kad nebūtų nutrauktas dujų ir branduolinio kuro tiekimai. Atsižvelgdama į sunkią ekonominę daugelio šeimų būklę, Vyriausybė pareiškime garantuoja, kad mokestis už normatyvinio ploto būsto išlaikymą mažas pajamas turinčioms šeimoms nepadidės. Skirtumas bus kompensuojamas.

• **JAPONIJOS DRAUGŲ SUSITIKIMO VIETA VILNIUJE.** Po pusmetį trukusių ir virš 400 000 Lt kainavusių remonto darbų Vilniaus senamiestyje, Šv. Mykolo gatvėje, atidaryta pirmoji Lietuvoje japoniška kavinė. Ji ir pavadinta japoniškai – "Tobira" – tai yra "Vartai į pažinimą". Kavinės savininkai Alina ir Rimantas Vaitkai keletą metų gyveno Japonijoje ir savo 40 vietų kavinę tikisi paversti Japonijos draugų susitikimo vieta. Įrengiant interjerą ir virtuvę konsultavo iš Japonijos atvykusi specialistė p. Yoko Miyano. Ji mokys ir lietuvių kulinarus japoniškos virtuvės paslapčių. Pasak šeimininkų, kavinėje nuolatos bus gaminama dešimt skirtingų japoniškų patiekalų o, jei pavyks rasti nuolatinių tiekėjų, bus ir sakės. Iš lietuviškų produktų naudojamos tik daržovės, patiekalų pusfabrikačiai pristatomi iš Vokietijos. Naujoje kavinėje socialiai papietauti galima už 30 litų.

• **VALDŽIOS INTERESAI SUTAMPA SU NUSIKALTĖLIU?** Nenoru kovoti su sukčiavimu pavadino Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) pirmininkas Vytautas Landsbergis Vyriausybės sprendimą nuo liepos 1 dienos likviduoti Valstybinių popierių apsaugos tarnybą.

Kelis metus veikusi tarnyba saugojo ir prižiūrėjo vertybinių popierių, monetų, apdovanojimų ir dokumentų gamybą, kūrė naujas technologijas, bet to, padėdavo Finansų ministerijos mokesčių inspekcijai išaiškinti slepiančias mokesčius firmas.

V. Landsbergis pažymi, jog yra žinomi faktai, kuomet Valstybinių popierių apsaugos tarnybos "darbuotojams grąsindavo Valstybės saugumo departamentas ir Vidaus reikalų ministerija, juos nuolat perspėdavo "brigadininkai". Jo žodžiais, tai rodo, jog "Vilniaus brigados" interesai sutampa su kai kurių valdžios struktūrų interesais".

ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER •
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

DIDYSIS MELO SPEKTAKLIS

Juozas Žygas

Pirmas veiksmas

Ilgai laukti nereikėjo, kol bolševikų tikslai visu nuogumu išryškėjo. Nors jų pareigūnai ir atsiradę įvairūs propagandistai žmones bandė raminti, kad vidaus santvarka nebus keičiama, tačiau gyvenimas visai ką kitą rodė! Vos porai savaičių praėjus, prasidėjo valdžios pareigūnų ir visuomenės veikėjų areštai. Nors Raudonoji armija Lietuvą faktiškai okupavo, bet Kremlius iš anksto buvo viską numatęs ir surežisavęs, kad prieš pasaulį suvaidentų laisvus rinkimus, o vėliau ir "savanorišką" įsijungimą.

Tad tam ir buvo ta areštų banga pradėta, kad dar prieš rinkiminės kampanijos pradžią, bet koks pasipriešinimas būtų likviduotas. Ne tik pasipriešinimo mintys ir galimybės panaikintos, bet ir žmonės įbauginti. Įkandin tų areštų sekė dar nematyta ir negirdėta propaganda. Visos žinių priemonės jau buvo komunistų rankose. Ilgai nedelsdami jie perėmė radiją, laikraščius ir spaustuves. Dar daugiau, net rašomosios mašinėlės buvo jų kontrolėje, kadangi naujai suformuotas jų saugumas, paėmė visų mašinėlių šrifto pavyzdžius. Jeigu kažkokia opozicija ir būtų buvusi, tai ji nebeturėjo jokių priemonių į žmones prabilti.

Visi kampai buvo plakatais nulipinėti: "Nei vieno balso liaudies priešams!", "Balsuokime, tik už geriausius iš gerųjų", "Kas nebalsoja, tas savo balsą liaudies priešams atiduoda!" Tokie ir panašūs šūkiai ant visų kampų, sienų ir tvorų mirgėjo. Pagaliau, buvo paskelbtas, tas "Geriausius iš gerųjų" sąrašas. Jame, taip sakant, "dėl kvapo", buvo ir keletas su komunistais nieko bendro neturėjusių pavardžių. Jiems buvo aiškiai pasakyta, kas kitu atveju jų ir artimųjų lauks! Kad nebūtų bereikalingos

trinties, nesusipratimų ir žmonių vargo kandidatus atrenkant, tad jų buvo lygiai tiek – kiek išrinkti reikėjo.

Vadovaujančių asmenų areštai turėjo didelį poveikį. Daugelis iš tų, kurie manė, kad ir jų eilė netrukus gali ateiti, stengėsi pabėgti į Vokietiją, o kiti pasistengė, kad būtų kuo mažiau viešumoje matomi. Artėjant rinkimams, liepos 7-tą dieną, komunistų partijos sekretorius A. Sniečkus išleido slaptą aplinkraštį, išdėstantį planą "Priešvalstybinių partijų" vadovaujančiams asmenims areštuoti. Vykdamas šį planą, naktį iš liepos 11 d. į 12 d., vienu metu visoje Lietuvoje, buvo įvykdyti areštai. Viso buvo areštuota apie 2000 asmenų.

Lietuvos žmonės apie tokius areštus didelio supratimo neturėjo, tad visus apėmė didelis išgąstis. O išgąstui pagrindas buvo, nes žmonės suprato, kad į milžiniško žvėries nasrus pateko. Girdėdami, kad žmonės staiga iš po nakties dingsta, pradėjo vienas kitu nepasitikėti, nes buvo aišku, kad visi šnipų voratinklų apsupti. Žmonės panikoje laikyti, komunistų partija jau didelį patyrimą turėjo. Tad net didžiausiems drąsuoliams "laisvus" rinkimus boikotuoti, noras turėjo praeiti. Rinkimams buvo paskirta liepos 14 d., sekmadienis. Tie, kurie iki 12 val. nesuskubo balsuoti, tai tokius aplankydavo pora rūsčiais veidais vyrų. Be to, balsuotojų pasai buvo antspauduojami. Tačiau, nežiūrint to, didelė dalis balsuotojų į rinkimus nėjo. To fakto niekas paneigti negalėtų, kadangi J. Paleckio potvarkiu, rinkimai buvo dar vienai dienai pratęsti. Nežiūrint tos rinkimų nesėkmės, vis tiek skelbė, kad juose dalyvavo 99.19% balsuotojų. Tad, tokie "laisvai" išrinkti "liaudies atstovai", turėjo spręsti Lietuvos likimą.

KAS TOLIAU?

(Atkelta iš 1 psl.)

tik apie ekonomiką; jie nereikalauja iš Rusijos etinių, moralinių normų, nes patys jas baigia užmiršti. Kaip, beje, Vakarų Europa užmiršo (o gal net nebuvo susimąsčiusi), jog tas pats komunizmas - tai jos pačios pradėtas ir išnešiotas kūdikis, vėliau primestas Rytams. Feuerbacho, Dühringo, Markso idėjomis pasinaudojo bolševikų vadai, iki Spalio revoliucijos penėti Vokietijos markėmis ir slepiami Šveicarijos kurortuose. Ta pati vartotojiška Vakarų dvasia išpopino ir antrąją XX amžiaus anomaliją - fašizmą. Juk, sutikim, ne toks jau neteisingas buvo vienas iš jo idėjinų vadų, antžmogijų kūrėjas F.Nietzsche, sakdamas: "Liberalios institucijos nustoja būti liberalios kaip tik tada, kai jos įgyvendinamos: po to niekas pikčiau ir labiau nekenkia laisvei, kaip liberalios institucijos. Jos skatina menkumą, bailumą, lepumą - kiekvieną syk jos leidžia triumfuoti bandos galvijui". Taigi ir komunizmas, ir fašizmas, atrodo, turėjo būti rimti signalai, kur gali nuvesti pragmatiška buržuazinė dvasia. Deja, XX amžiaus pabaigos politikoje krikščioniškosios moralės sunku surasti, ir, kaip parodė Budionovsko įvykiai, pasaulis suklūsta išgirdęs ne prašymus, maldavimus, o šūvius.

Tai, kas šiuo metu vyksta buvusios sovietinės imperijos erdvėje ir ypač Rusijoje, yra kur kas sudėtingesnis reiškinys, nei atrodo išoriškai ir kaip vienpusiškai apie tai mano Vakarai. Tuo pat metu ne tik griūva vieną šeštąją pla-

netos dalį apėmusi imperija, bet ir verda bekompromisinė trijų - krikščioniškosios, prometėjiškos (komunistinės, fašistinės etc.) bei buržuazinės - dvasių kova. "Štai kodėl dabarties žmogus yra neramus, svyruoja, išsiblaškęs ir neapsisprendęs. Jis blaškosi tarp trijų dvasinių struktūrų: jis savo viduje gyvena gilią dramą, nes nuo vienokio ar kitokio šios kovos išmezgimo priklauso ne tik istorijos, bet ir paties žmogaus, kaip asmenybės, likimas. Šitas susidūrimas turi parodyti, kokia dvasia galų gale nulems istorinio vyksmo galą", - kažkada rašė A.Maceina, ir šie žodžiai kaip niekad atitinka mūsų dabartinę būseną. Vakarų požiūris į dabarties vyksmą yra per daug supaprastintas, ir vien ekonominė reforma niekaip neišgelbės Rusijos nuo kataklizmo.

Negalima pamiršti, kad ir Rusijoje, ir visoje posovietinėje teritorijoje didžiulą turto perėmė komunistinė nomenklatūra, kuri, ko gero, visada, o pastaraisiais dešimtmečiais tai tikrai, buvo labiau buržuazinės nei prometėjiškos dvasios - komunistinė ideologija buvo skirta tik masėms valdyti ir vergovinei santvarkai išlaikyti (prisiminkim A.Brazausko žodžius, kad LKP buvo tik 3 proc. tikrų komunistų). Todėl dabar ta "geroji" komunistinė nomenklatūra, nusimetusi jai nereikalingą ideologinę kaukę, nebesislėpdama gali mėgautis prisigrobtu turto. Taigi Vakarų buržuazinė dvasia susiduria bent jau su krikščioniškomis tradicijomis, o posovietinėje erdvėje įsivy-

rauja buržuazinė dvasia su prometėjizmo apnašom. Tą akivaizdžiai liudija Rusijos karo ministro sąskaitos užsienio bankuose ir despotiškas čečėnų naikinimas.

Zymus rusų filosofas N.Berdiajevas manė, kad komunizmas pažadins krikščioniškąją dvasią ir padės suvokti krikščionybę ne kaip socialinę religiją, bet kaip krikščioniškąją tiesą apie socialinį gyvenimą. To, deja, neįvyko, tačiau teigti, kad Berdiajevas klydo ir komunizmas šia prasme neatliko savo paskirties, būtų per anksti. Niekas šiandien dar negali pasakyti, kur eina Rusija, ir atspėti bent artimiausios jos ateities, nes ten išsivyranti buržuazinė dvasia susilaukia vis didesnio prometėjiškų gaivalų - fašizmo ir komunizmo - pasipriešinimo. Komunizmo procesas yra per daug sudėtingas, kad baigtųsi taip paprastai, kaip tikėjimės 1991 metais. Ne viskas tada buvo išgyventa ligi galo - ir tolesni įvykiai, lyg kokie vis atsikartojantys, stiprėjantys žemės drebėjimai, tai patvirtina: 1991 m. rugpjūčio pučas - 3 žuvę. 1993 m. "Baltųjų rūmų" apšaudymas - keli šimtai žuvusių, 1995 m. Čečėnijos karas - dešimtys tūkstančių aukų. Kas toliau? Fašizmas baigėsi didžiule grūtimi, dideli kataklizmai, matyti, laukia ir komunizmo gale. Juolab, kad imperijos grūtis taip pat, rodos, nesustos.

Jei mes tikime, kad pasaulinė istorija yra Dieviškojo plano realizavimas, tai ar neturėtume komunizmo ir fašizmo vertinti kaip rimto buržuazinės dvasios išspėjimo? Jei taip, tai komunizmo pamokos dar neturėtų baigtis, nes išvadų dar nepadaryta.

(Dienovidis)

PAKLUSNUMO REVERANSAS DIDŽIAJAM KAIMYNUI

Eivydąs Radvila

Ilgai mastęs, vidaus reikalų ministras R. Vaitiekūnas šiomis dienomis pagaliau pareiškė, jog jau priimtas sprendimas, kad liūdnei pagarsėjusiam buvusios prokomunistės "Jedinstvo" vadovui, Rusijos piliečiui V. Ivanovui bus leista gyventi Lietuvoje, tačiau suvaržant jam keliavimo laisvę. Tokį sprendimą ministras grindė tuo, kad V. Ivanovas buvo nubaustas už 1991-ųjų metų sausio 8-13 dienų įvykius, o įstatymas leidžiantis deportuoti Lietuvai nusikaltusius žmones priimtas vėliau, tik tų pačių metų rugsėjo mėnesį. Todėl, R. Vaitiekūno nuomone, šis įstatymas negali būti taikomas "Jedinstvos" vadovui atgaline data. Jis mano, kad jokio kito pagrindo išsiųsti V. Ivanovą nėra, kadangi valstybės saugumo departamentas nepateikė įrodymų, kad pastarasis užsimerė antivalstybine veikla po bausmės atlikimo. Ministras taip pat pareiškė, kad pensijon išleidžiamas Lietuvos migracijos departamento direktorius Česlovas Blažys, kuris pasisakė už V. Ivanovo išsiuntimą.

Kiek anksčiau panašiai šia tema jau yra kalbėjęs premjeras A. Šleževičius. Jis tvirtino, kad V. Ivanovo negalima antrą kartą bausti už tą patį nusikaltimą, jį ištremiant iš šalies, kadangi už savo darbus vieną kartą jis jau buvo nubaustas ir laisvę atgavo tik praėjusių metų pabaigoje.

V. Ivanovas yra vienas

svarbiausių 1991 metų sausio įvykių "didvyrių". Kaip tik jo vadovaujamos "darbininkų draugovės", kurių pagrindą sudarė gerai fiziškai paruošti vyrai, buvo parlamentą šturmuojusių branduolys sausio 10 dieną. "Jedinstvo" taip pat buvo aktyviausia kitą dieną įvykusio mitingo dėl kainų pakėlimo dalyvė, vėliau "draugovės" prisidėjo užimant Valstybinio radijo ir televizijos pastatą. Kaip tik už anų dienų veiklą jis ir buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn.

Kaip vertinti vis kitokius šiandieninių aukštų šalies pareigūnų pasiaiškinimus? Teisininkai tvirtina, kad tie aiškinimai yra visiškai nepagrįsti ir, matyt, dėl tos priežasties dažnai keičiami. V. Ivanovo išsiuntimas nėra antroji bausmė už tą patį nusikaltimą ar įstatymo taikymas

NUOSAVYBĖS IR GARBĖS VERTĖ PINIGAIS

Antanas Dundzila

Prieš kelias savaites Chi-cagiško DRAUGO pirmajame puslapyje buvo rašyta apie poeto Kazio Bradūno pastangas atgauti Lietuvoje, Vilkaviškio apskrityje, esančią savo tėviškę. Atrodo, kad jokių teisinių kliūčių ten nebuvo. Tačiau kelią į nuosavybę pastojų ekonominę praraja: K. Bradūno tėvų žemėje stovi dabar jau nenaudojamas (turbūt, okupanto sutvėrto, buvusio kolūkio "fermos") pastatas, už kurį vietinė valdžia reikalauja, tikėsit ar ne, pusės milijonų litų, 500,000... Aišku, K. Bradūnas, būdamas poetu, bet ne mafijos aktyvistu ar dabartinės valdžios proteguojamu okupacinių įstaigų pensininku, tokių pinigų neturi. Jei ir turėtų, tai tokias akiplėšiškas sumas mokėti irgi būtų savotiškas nusikaltimas: juk neteisėti savininkai pusę šimtmečio naudojo si Bradūnų žemę! Tai viena šios tragikomedijos pusė.

Tačiau tragikomedijos čia nesibaigia. APŽVALGA (1995-VI-12,22) rašė, kad antrosios okupacijos pradžioje Dzūkijoje nusiaubtų ir sunaikintų Trakiškių, Bižų, Girežerio, Kašėtos, Marcinonių (Varėnos apylinkėse) kaimų gyventojams šiuo metu atlyginama už prarastą nuosavybę. Pagal 1991 m. nutarimą, šių sodybų savininkams bei jų teisėtiems įpėdiniams privalo būti atlyginta prarasto turto vertė. Skamba visai gerai, ar ne? Nutarimas galioja ir dabar. Jį, štai, vykdo LDDP valdžia: už sugriautą, KGB dalinių bei stribų sudegintą gyvenamąjį namą savininkui ar jo įpėdiniui siūloma (tik neuvirskite nuo kėdės) 217 litų, t.y., beveik \$55; klojimas yra įvertintas 40 litų (-\$10), o svirnas 46 litus... Taigi nenaudojamas, nereikalingas, Bradūnų žemėje stovintis "fermos" pastatas šiandieną yra net 12,500 kartus brangesnis už anuomet sunaikintą ūkininko kluoną (iš K. Bradūno reikalaujamas 500,000 padalinus iš 40, išeina 12,500)!!!

Aš manau, kad už tokius turto vertės apskaičiavimus ir K. Bradūno, ir aiškiai nuskriaustų bei dar vis ir šandien tebeskriaudžiamų dzūkų, ir visos lietuvių tautos turėtų atsiprašyti aukščiausi įstatymų vykdytojai – Lietuvos prezidentas ir ministras pirmininkas. Jų tvarkoma valdžia tokia aukštylų kėdė apversta aritmetika šiandien visai neraudonuodama (sic!) verčiasi. Ne tik atsiprašyti, bet ir tokį gėdingą skaičiavimą atitaisyti. Čia yra okupanto šiltose kėdėse išaugin-

tų valdžios pareigūnų savi-garbos stokos ir savanaudiškumo požymis.

"Savanaudiškumo gilių šaknys" – savo straipsnį yra pavadinęs Kęstutis Girnius (KAUNO LAIKAS, 1995-VI-13). Tarp kitų stebinančių duomenų straipsnyje rašoma, kad pastaruoju metu Vilniaus Universiteto rektorius Rolandas Pavilionis už 15,000 litų savo paties vadovaujamam universitetui pardavė savo seną automobilį, kuriuo tačiau važinėja ir toliau... Kai pasiskaitai tokių dalykus, tai nenuostabu, kad Lietuva dvasiniai ir medžiaginiai skursta, kad neturi iš ko minimalių pensijų mokėti kad ir buvusiems tremtiniais.

K. Girnius KAUNO LAIKE rašo: "...Komunistų laikais vienaip buvo kalbama, kitaip daroma. Visi tai žinojo, daugelis tam pritarė, nes, esą, kitaip nebuvo galima gyventi. Pradėta nuo valdžios apgaudinėjimo. Po to apgaudinėjami kaimynai ir pažįstami. Pagaliau apgaudinėjami ir save." Iš čia pacituotų pavyzdžių yra aišku, kokių būdu įžeidinėjamas yra K. Bradūnas, kaip ciniškai tyčiojamas iš Dzūkijoje nukentėjusių ūkininkų vaikų. O ką jau kalbėti apie Vilniuje universitetui "parduodamus" senus ar Amerikoje savo reikalams perkamus superbrangius automobilius. (Lietuvos ambasada Washington, šalia kelių kitų turimų automobilių nuolat naudoja ir liuksusinį, \$40-44 tūkstančių kainuojantį Lincoln'ą; palyginimui – 1993 m. vasara Vilniuje mačiau prezidentą A. Brazauską, atvykusį į iškilmės "tik" su Volvo gamybos mašina.)

Garbė ir šlovė yra gan artimai susijusios sąvokos. Visi nujaučiame, ką jos reiškia. Garbės terminas yra dažniau bendroje kalboje naudojamas: sociologijoje tai stipri pagarbos apraška, susijusi su asmens verte, charakteriu ar užsiėmimu. Išoriniu požiūriu garbė yra sietina su etika, o vidiniu – su sąžine. Paskutiniu metu garbės reikalas buvo iškeltas teismuose, minėtas mūsų spaudoje. Tad šį kartą kelios mintys apie tuos garbės niuansus.

Šių metų pradžioje (DRAUGAS 1995-II-14, plius daug kitų laikraščių) rašė, kad Lietuvos teismas priteisė 6,000 litų (-\$1,500) ieškinį Seimo opozicijos vadui Vytautui Landsbergiui sumokėti ministrui pirminkui Adolfui Šleževičiui už pastarojo garbės bei orumo pažeidimą. Savo skunde A. Šleževičius reikalavo 10,000 litų.

Žemės ūkio bendrovės "CANADIAN ARGA" atstovas Martin Mueller Clevelande, birželio 11 d., padarė pranešimą apie "CANADIAN ARGA" veiklą ir ypatingai apie jos veiklą Lietuvoje.

Nuotraukoje iš kairės: svečias iš Hamilton P. Liaukus, Vytautas Staškus, Martin Mueller, Vincas Apanius, svečias iš Hamilton Alius Liaukus ir spaudos atstovas Vacys Rociūnas.

V. Bacevičiaus nuotr.

Šį kartą čia sustosime tik prie pačios tos garbės piniginės vertės. Remiantis pamintu skundu bei teismo sprendimu, galima daryti išvadą, kad pilietis A. Šleževičius savo garbę įvertino 10,000 litų, o teismas jos kainą numušė iki 6,000... Mano manymu, garbė yra didelis dalykas, tad smulkintis ar ji verta 10 tūkstančių ar tik 6 tūkstančius bent šiame straipsnyje neverta. Imkime apvalią 10 tūkstančių litų A. Šleževičiaus garbės vertę ir palyginkime, kur to piliečio garbė rikiuojasi su šiame straipsnyje jau minėtais turto objektais.

Pagalvokime apie iš poeto K. Bradūno pareikalautą 500,000 litų sumą už nevartojamą, niekam šiandien nereikalingą "fermos" tvartą: pagal LDDP valdžią, tas tvartas yra vertas (500,000 / 10,000 = 50) penktą dešimtį šleževičiškos garbės "vienetų". Panašiai skaičiuojant, A. Šleževičiaus piniginė garbė sulyginta su bent 250 Dzūkijoje okupanto sudengtų kluonų, šiek tiek mažiau negu rektoriaus R. Pavilionio senu automobiliu, bet tik su ketvirtadaliu Washington

ambasados naudojamo Lincoln'o...

Čia privalu pastebėti, kad garbė Amerikoje kainuoja daug daugiau. Chicagoje 1994 rudenį teisme buvo užvesta byla vienam lietuviškam laikraščiui (čia vieši, visiems prieinami dokumentai – Circuit Court of Cook County, Illinois, Nr. 94L13337) už, laisvai verčiant, garbės nuplėšimą ar šmeižtą (žodis "defamed": vertimui naudoju "Anglų – lietuvių kalbų žodyną", 1967 JAV išleistą). Bylą iškėlė žinomas Amerikos lietuvių verslininkas, jis prašo \$1,200,000, plius baudžiamojo atlyginimo. Aišku, tas išeivijos laikraštukas tokių pinigų neturi, tad ir ieškinyš nėra realus. Tačiau reikšminga, kad to verslininko garbės atstatymo kaina smarkiai prašoka ministro pirmininko ieškinyje nurodytą garbės piniginę vertę. Išvertus A. Šleževičiaus prašytus 10,000 litų į 2,500 dolerių, Chicagos verslininkas savo garbės vertę laiko didesnę už ministro pirmininko garbę bent 480 kartų! Verslininkas savo garbę vertina daugiau ir už K. Bradūnui siūlomą pirkis "fermos" pastatą...

Na, 1994 m. išeivijoje kaupėsi juodi debesys dar vienai bylai amerikiečių teisme, tačiau, po amerikiečių advokatų firmos (Henehan Donovan & Isaacson, Ltd.) įsikišimo, garbė neva tai pažeidęs asmenys viešai atsiprašė tad, atrodo, neteks matyti dar vieno garbės vertės apskaičiavimo. Gi kitus šiuolaikinius garbės ieškojimo turgavietės niuansus paliksime kitam straipsniui.

Šio mąstymo išvada, sakau, galėtų būti tokia. Šiuo kartu garbės rinkai tenka taikyti vienintelį, Lietuvos Respublikos teismo patvirtintą, ministro pirmininko A. Šleževičiaus šiuometinį vertės kursą: jo garbė buvo įvertinta 6,000 litų arba 1,500 dolerių. Sakytiau, kad tai gana pigi garbė – nors jos piniginė vertė daug didesnė už anais genocido laikais sunaikintus dzūkų kluonus ar gyvenamus namus, bet daug mažesnė už dabartinės "fermos" pastatą ar net seną automobilį.

Kažin, kaip ateityje viešosios garbės kainas įtaigos infliacija, ekonominės bei politinės aplinkybės ar kad ir paprasčiausias pasipūtimas?

(1995-VII-10)

Pasitikėti reikia tik savo jėgomis ir galimybėmis

Prieš Valstybės dieną i Lietuvą pirmą kartą su oficialiu vizitu atvyko Latvijos prezidentas G. Ulmanis. Natūralu, kad vizito dienomis Lietuvos – Latvijos santykiams buvo skiriama ypač daug dėmesio. Be jokių abejonių aktualiausia problema – tai jūrų sienos tarp mūsų valstybių nustatymas. Gaila, kad kai kuriuose Latvijos prezidento pasisakymuose nuskambėjo tokios tendencijos, tarytum Latvija būtų ginčytinos teritorijos pilnateisiu savininku, o Lietuvai yra pasiruošusi suteikti tam tikrą malonę. Tenka apgailestauti,

kad Latvijos prezidentas tvirtai nepareikšė, jog Latvija sustabdo derybas su naftos gavybos kompanija "ADOCO" dėl naftos išgavimo ginčytinoje zonoje. G. Ulmanis apie tai kalbėjo, deja, tik tariamąja nuosaka, tuo duodamas suprasti, kad ne nuo jo tai priklauso. Tad nuo ko tada priklauso principiniai Latvijos užsienio politikos klausimai? Vizito metu išryškėjo dar viena tendencija – latviai nenori, kad Būtingėje statytume naftos terminalą. Aišku, kad pradėjus funkcionuoti Būtingės terminalui, Latvija neteks didelių valiutinių

iplaukų. Mes gi būtume priklausomi ne tik nuo Latvijos, bet ir nuo jos finansinių machinatorių. Ką tik paaikšėjo, kad vienam iš Maskvos bankų, iš esmės sukėlusiam Latvijos bankų krizę, yra užstatytas Ventspilio naftos kombinatas. Kas būtų, kad galin-gi Latvijos mafijozai, turintys paramą savo šalies valstybinėse institucijose, imtų ir užstatyti kokiam nors Rusijos bankui Ventspilio naftos terminalą, kuriuo naudotųsi ir Lietuva? Mes iš karto taptume įkaitais. Visa valstybė! Tad išvada viena – nereikėtų mums labai tikėti gražiais kaimynų žodžiais ir pažadais, bet pasitikėti tik savo jėgomis ir galimybėmis.

Egidijus Klumbys (KD)

UŽSIENIO LIETUVIŲ ŠVIETIMAS

Prisimenant sunkų lietuvių tautos nueitą švietimo kelią, visada prieš akis iškyla P. Rimšos vargo mokyklos skulptūra, kur lietuvė motina sėdėdama prie ratelio moko vaiką skaityti ir melstis gimtąja kalba. Ši neišsėmianti tautos versmė ir ryžtas išlikti lietuviams gaivino ir vėliau į svetimus kraštus ištremtus ar išemigravusius lietuvius.

Bolševikams antrą kartą okupavus Lietuvą, ne maža dalis tautos pasirinko sava-norišką tremtį ir pasitraukė į Vakarų. Nors ir laikinai ap-sistoję Vokietijoje, visų pir-maeilis rūpestis buvo lietu-viško jaunimo švietimas, kad šis neliktų be mokslo, be tau-tinio ugdymo ir religijos. Tad štai ir vėl gimė lietuviš-

nime ir švietimo darbuotojų pasišventimą ugdant jaunimą lietuviškoj dvasioj. Toliau jis nurodo, kad užsienio lie-tuvių švietime pažymėtini du laikotarpiai: pirmas laikinas pokarinėj Vokietijoje trukęs nuo 1945 metų iki 1950 me-tų. Antras, jau pastovus, švietimo laikotarpis prasidė-jęs 1948 metais ir tęsiasi iki dabarties. Šie du lietuvių švietimo laikotarpiai leidinyje pažymėti skyriais: I – Skyrius: "Lietuvių tremtinių švietimo Vokietijoje bruo-žai." II Skyrius: "Ugdymo problemos užsienio lietuvių pedagogikoj".

Pirmame šio leidinio sky-riuje autoriai patiekia išsamų ir dokumentais paremtą lietu-viškojo švietimo vaizdą po-

tremtinių švietimą Vokietijoje. Leidinyje pažymėtas ir Vyriausiojo Lietuvos Išlais-vinimo Komiteto vaidmuo tremtinių švietime. VLIKas, laikydamas tremties mokyklą tautinės dvasios židiniu, 1946 m. patvirtina Lietuvių tremtinių bendruomenių Statuto antrąjį priedą, t.y. naujus švietimo nuostatus, kuriuose buvo aptartas Švie-timo valdybos veiklos po-būdis. Švietimo valdyba da-bar perėmė Lietuvos Švieti-mo ministerijos turėtas funk-cijas ir kartu atsakomybę už moralinį lietuvių švietimo darbą Vokietijoje.

Žinoma, kūriant ir išlai-kant lietuviškas mokyklas, gana svarbų vaidmenį turėjo ir tremtinių globėjai, t.y. UNRRA, IRO ir karinės orga-nizacijos, su kuriomis lietuvių švietimo atstovų santykiai, kaip leidinyje minėta, buvo gana sudėtingi ir painūs. Mat tarptautinių organizacijų atstovai ne visada suprato lie-tuvių rūpestį, susijusį su tauti-niu auklėjimu ir lietuviybės išlaikymu svetimame krašte. Tik dėka švietimo darbui va-dovaujančių asmenų autori-teto ir patirties buvo išvengta konfliktų ir daugelis klau-simų buvo išspręsta tremti-niams palankia prasme. To pasėkoje jau pirmaisiais mokslo metais amerikiečių zonoje veikė, leidinyje sako-ma, 46 pradinės mokyklos, 8 progimnazijos ir 10 gimna-zijų. Šias mokslo įstaigas iš viso lankė 4826 moksleiviai

ir jose dirbo 593 mokytojai. Šalia bendro lavinimo mo-kyklų 1946-47 mokslo me-tais veikė įvairios amatų mo-kyklos. Šių steigimą labai propogavo ir joms specialias programas parengė Lietuvių tremtinių inžinierių draugija.

Tačiau didžioji tremtinių švietimo našta gulė ant mo-kytojų pečių, kurie lietuvišku atkaklumu ir idealistiniu nu-siteikimu, nežiūrint tuometi-nių darbo sąlygų, išlaikė mo-kyklose atitinkamą mokslo lygį bei autoritetą. Nors pra-džioje ir buvo atlyginami tik amerikoniškais cigaretė-mis, kaip leidinyje sakoma, tačiau tai jų idealizmo ir pa-siaukojimo neslopino. Už-baigę vienerius mokslo me-tus, mokytojai pradėjo rūpin-tis savo profesine pažanga ir sunkia materialine būkle. Tuo tikslu 1947 metais Šein-felde įsteigė Tremtinių mo-kytojų sąjungą.

Švietimo valdyba LTB ir VLIK'o pripažinta kartu gavo ir didelius įgaliojimus švie-timo bei auklėjimo darbą tvar-kyti. Tremtinių švietimas dabar buvo tvarkomas pagal nepriklausomos Lietuvos įstatymus bei Lietuvos Švie-timo ministerijos darbo tra-dicijas. Tad pirmiausia buvo reikalaujama, kad visi moky-tojai būtų cenzuoti ir turėtų atitinkamą pedagoginį pasi-ruošimą. Be to 1946 metais Švietimo valdyba išleido pradžios mokykloms ir gim-nazijoms, sistematingam švie-timui veikti, mokslo planus

su dėstomų dalykų pamokų lentelėmis. Kadangi pamokų lentelėse vyravo humanitari-niai dalykai, tai pasigirdo balsų mažinti lietuvių kalbos pamokas ir mokyti daugiau praktiškų dalykų. Tokiai min-čiai labai pasipriešino litua-nistai ir kreipėsi į Švietimo valdybą, kad ši ragintų mo-kytojus ir apskritai kultūri-ninkus ginti šnekamos kalbos grynumą ir tuo tikslu stotų į Lietuvių kalbos draugiją. Tad tokia draugija buvo at-kurta, pagal nepriklausomą Lietuvos veikimą, 1947 me-tais. Po metų pasirodė ir "Lietuvių kalbos vadovas", kuris padėjo tremtyje gyve-nančiam jaunimui ne tik kal-bos bei rašybos dalykuose, bet ir ugdyti tautinį susiprati-mą, patriotizmą ir meilę gim-tajam žodžiui. Nors leidinyje nurodoma ir visa eilė lietu-viškų organizacijų, kurios skiepijo jaunimui patriotizmą ir meilę gimtajai kalbai, ta-čiau buvo būkštaujama, kad organizacijos tarpusavyje ne-sutars ir, užuot auklėjimo, gali jaunimą demoralizuoti. To-dėl Švietimo valdyba 1948 metais išleido visuomeninio ugdymo ir mokinių visuome-ninio subrendimo vertinimo taisykles. Pagal šias buvo siekiama išauklėti dorą, sąži-ningą ir užsigrūdinusį tau-tietį. Nepamirštas leidinyje ir periodinės spaudos vaid-muo lietuvių tremtinių švie-time. Nors visa tuometinė tremtyje leidžiama spauda

(Nukelta į 7 psl.)

UŽSIENIO LIETUVIŲ ŠVIETIMO IR PEDAGOGINĖS MINTIES ISTORIJOS METMENYS

A Historical Outline of
Lithuanian Educational Thought
Outside of Lithuania

KĘSTUTIS PEČKUS
JONAS RAČKAUSKAS

koji vargo mokykla. Žinoma, tokia ją laikyti netenka dėl mokslo lygio, o tik dėl sąly-gų, kuriose ji pradėjo veikti karo sugriautoje Vokietijoje.

Tremtyje veikusioms mokykloms ir apskritai už-sienyje gyvenančių lietuvių švietimui paminėti 1994 me-tais Chicagoje išėjo 78 pusla-pių leidinys pavadinamas: "Už-sienio lietuvių švietimo ir pe-dagoginės minties istorijos metmenys". Šio leidinio au-toriai: dr. Kęstutis Pečkus ir prof. dr. Jonas Račkauskas.

Leidinio pratarinėje au-toriai primena, kad nuo pir-mos lituanistinės mokyklos įsikūrimo šiame kontinente jau praėjo 45 metai. Taigi ši data gana reikšminga tiems visiems čia gyvenantiems lietuviams, nes kiekvienas daugiau ar mažiau yra prisidėjęs prie tautinio sąmoningu-mo bei atsparumo išlaikymo.

[Žanginiame žodyje pe-dagogas J. Masilionis trum-pai apibūdina tremties lietu-viškų mokyklų reikšmę ano-meto lietuvių tremtinių gyve-

karinėj Vokietijoje. Kadangi į Vakarų pasitraukę lietuviai gelbėjo ne vien savo gyvybę, bet ir savo dvasinius turtus, tad nenuostabu, kad taip spon-taniškai kilo mintis pirmoje eilėje pasirūpinti jaunųjų trem-tinių švietimu. Tuoju buvo nu-tarta steigti lietuviškas mo-kyklas, nežiūrint sunkios dar-bo pradžios ir įvairių kliūčių, kaip pvz. trūkumas patalpų, vadovėlių, mokymo reikme-nų ir t.t. Net tremtinių glo-bėjai UNRRA ir IRO bei kari-nės valdžios atstovai pradžio-jė savaip suprato užsimotą lietuvių švietimo darbą. Tik tremtinių atstovams pilnai atvaizdavus jiems lietuviškos vargo mokyklos būitį, buvo susilaukta moralinės para-mos ir konkrečios pagalbos.

Pradžioje tremties mo-kyklos veikė be jokios koor-dinacijos ir taisyklių, tačiau netrukus Lietuvių Sąjunga išleido švietimo nuostatus, kurių reikėjo laikytis stei-giant ir išlaikant mokyklas. Tai buvo pirmas dokumentas reglamentuojantis lietuvių

Ar mokame gyventi? Taigi, va – nelabai. Jeigu pažvelgtume į kitas tautas, tai irgi pastebėtume, kad vi-sur yra vietos ką nors page-rinti, bet pamatytume, kad vienur pagerinimui vietos yra daugiau kaip kitur. Kaip gi yra mūsų tėvynėje Lietuvo-jė? Tauta kenčia po 50 metų idijotiškos, žiaūros okupaci-jos. Tauta nuskurdinta, dau-gelio žmonių mentalitetas iš-krypęs.

Dar daug, oi daug metų vargsime, vieni kitus kaltin-sime, klausysime melų, kad ekonomika stabilizuojasi, bet nepažvelgsime teisybei į akis. Turime analizuoti, ko-dėl susiduriame su tiek daug sunkumų. Ir tik tuomet su-žinosime, ką ir kaip reikia taisyti. Pirmiausiai turime pakeisti valstybės ir savival-dybių tarnautojų elgesį. Tar-nautojai neturi būti "načalni-kais". Atšiauri tarnautojų lai-kysena verčia žmones bijoti ir kyšius duoti. Tarnautojas turi maloniai, mandagiai ir nedelsdamas žmonėms patar-nauti. Įstaigose dabar kam-

barių durys uždarytos, kori-doriai tamsūs, išpūdis sle-giantis.

Pats svarbiausias ir pa-grindinis darbas, keičiant tau-tos mentalitetą yra jaunimo auklėjimas. Švietimo ir kul-tūros ministerija, Pedagogi-nis universitetas, kiti universi-tetai, mokytojų organizaci-jos, APPLE, PLB ir Lietuvių fondas turėtų nedelsiant pa-ruošti ir įvesti į mokyklas naują pamoką "Gyvenimo mokslas".

"Pakeisk vaiko pasaulį ir tu pakeisi pasaulį" – girdime dažnai kartojant radio pro-gramoje. Bet nieko negirdi-me, kas dėl to toliau yra da-roma ar darytina.

Kiekvienai vaiko am-ziaus grupei turi būti paruošta programa. Gyvenimo mokslas turi būti dėstomas nuo vaikų darželio iki univer-siteto imtinai ir taip pat kito-se specialiose mokyklose. Ta tema paskaitos turėtų būti skaitomos ir suaugusiems žmonėms.

Mokytojai turi būti pa-rinkti, paruošti, motyvuoti ir

atlyginti už jų darbą.

Kai mūsų jaunoji karta taps šviesi, blaivi, darbšti, teisinga ir tvarkinga, sustip-rės, praturtės ir švies kitoms tautoms. Pikti kėsmai iš sve-tur nebus pavojingi.

Turiu paruošęs sąrašą klausimų, kurie turi būti iš-plėsti ir dėstomi auklėjant ir perauklėjant tautą, nuo ma-žo vaiko iki pensininko amžiaus. Ne vienas ir iš vyresniųjų at-merks akis. Dalykai turi būti parinkti pagal klausytojų am-žiaus grupes ir patiekti apgal išsilavinimo lygį. Pamokos ir paskaitos turi būti prave-damos įdomiai ir suprantai-mai. Mokytojai ir paskaiti-ninkai turi būti pilnai atsida-vę ir pasiruošę. Jaunesnieji žinos, ko iš jų laukiama, o vyresnieji sužinos, kad dėl daugelio jų elgesio stengia-masi atbudinti tautą.

Mokėti skaityti, rašyti ir skaičiuoti yra labai gerai, bet reikia žinoti, kaip gyventi ir kaip jaunąją kartą auklėti.

"Gyvenimo mokslo" na-grinėjamų klausimų sąrašą galiu patiekti visiems besido-mintiems. Prašome kreiptis:

Tadas Palionis
7435 Hunters Court
Middleton, WI 53562
Tel. 608-831-4551

GYVENIMO MOKSLAS

Tadas Palionis

"Be dvasios – be širdies – tai griaučių tautos!"

Adomas Mickevičius

STANISLOVOS IR KAZIMIERO VENCLAUSKIŲ EKSPOZICIJA

(1995 m. gegužės 2 d. Šiaulių "Aušros" muziejuje atidaryta S. ir K. Venclauskių ekspozicija)

Stanislavos ir Kazimiero Venclauskių namai Šiauliuose, Vytauto g. 89 (gatvė XX a. pradžioje vadinta Pasadnos ulycia, vėliau – Pagyžių ir trumpą laiką tarpą – K. Venclauskio), statyti 1925-1927 m. pagal žymaus architekto K. Reisono projektą. Nuo 1957 m. – "Aušros" muziejus.

Šie namai ypatingą aurą paveldėjo iš čia gyvenusių žmonių, sudariusių dviejų asmenybių sąjungą, tapusią savotiška Šiaulių legenda.

tai šeimai, kurią prof. Algirdas Julius Greimas yra apibūdinęs šitaip: "Tai buvo savotiškas mitas, viena iš Šiaulių miesto pasididžiavimo aukštumų, paaiškinimas, kodėl Šiauliai yra Šiauliai".

S. Jakševičiūtė–Venclauskienė (1874-1958) – viena iš pirmųjų profesionalių lietuvių aktorių, visuomenės ir kultūros veikėja, išleidusi į gyvenimą per šimtą augintinių ir globotinių. Ji gimė Šiauliuose, mokėsi Rygos

S. ir K. Venclauskių ekspozicijos atidarymas "Aušros" muziejuje Šiauliuose, 1995.05.02. Nuotraukoje iš kairės: Istorijos sk. vedėja E. Raguckienė, muziejaus direktorius E. Cicėnas, mokytojas J. Krivickas, prof. V. Rimkus, šv. Jurgio bažnyčios monsinjoras A. Bitvinskas.

Stanislava ir Kazimieras Venclauskiai 1904 m.

Venclauskių namai šioje vietoje iškilo šalia medinio M. ir J. Jakševičių namo, kuriame augo jų duktė Stanislava, būsimoji Venclauskienė. Jų vienaaukščio namo antrojoje gyvenono neturtingi gimnazistai J. Janonis, K. Jasiukaitis, T. Stonis ir kt. Išskirtinumą šiems namams suteikdavo čia apsilankantys Žemaitė, P. Višinskis, J. Jablonskis, Vydūnas ir kiti šviesuoliai.

Garsaus advokato ir talentingos režisierės, profesionalios aktorės šeima buvo pasiaukojamo darbo visuomenei ir lietuviybės skleidimo pavyzdys. Šiauliuose jie garsėjo ir tuo, kad čia augino pamestinukus, šelpdavo neturtingus gimnazistus.

1991 m. Danutė ir Gražbylė Venclauskaitės šiuos namus dovanojo "Aušros" muziejui, tuo pareikšdamos savo ir tėvų valią bei viltį, kad namai bus kultūros židinys. Visiškai išsaugoti Venclauskių namų dvasią, tvyrojusią čia prieškario laikais, nėra įmanoma, tačiau būtina išlaikyti atminimą ir pagarbą

mergaičių gimnazijoje, scenos meną studijavo Rygoje ir Petrapilyje. Artistės karjerą pradėjo 1897 m. gimtuosiuose Šiauliuose, rusų trupėje, nes lietuviško teatro dar nebuvo.

1899 m. Palangoje buvo vaidinama A. Vilkutaičio – Keturakio komedija "Amerika pirtyje". S. Jakševičiūtė – viena iš šio spektaklio organizatorių, režisierė ir pagrindinio (Agotos) vaidmens atlikėja.

1908 m. S. ir K. Venclauskiai apsigyveno Šiauliuose ir įsitraukė į miesto visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą. Kultūrinis gyvenimas Šiauliuose 1908-1914 m. glaudžiai susijęs su scenos, muzikos ir dainos draugijos "Varpas" veikla, kurios aktyvūs nariai buvo S. ir K. Venclauskiai.

S. Venclauskienė Nepriklausomos Lietuvos metais buvo aktyvi Šv. Vincento a Paulo, "Vilties" draugijų veikėja, Šiaulių miesto Tarybos narė, Skautų draugijos steigėja ir pati aktyvi skautininkė.

Bolševikams užėmus Lietuvą, 1944 m. S. Venclaus-

kienė kartu su būriu globojamų vaikų pasitraukė į JAV. Didį širdis nustojo plakusi 1958 m. sausio 16 d. Palaidota lietuvių kapinėse Waterbury (JAV).

1993 m. gegužės 2 d. Šiauliuose, Venclauskių namų sodelyje, atidengtas paminklas Motinai, skirtas 100 vaikų Mamai – augintojai, režisieriui bei aktorei S. Jakševičiūtei – Venclauskienei.

Kazimieras Venclauskis (1880-1940) – vienas žymiausių Lietuvos advokatų, iškilus visuomenės ir kultūros veikėjas, socialdemokratas, pažangus ir veiklus savivaldybininkas. K. Venclauskis gimė ūkininkų šeimoje Juodeikių k., Plungės vls. Pradžios mokyklą baigė Lieplaukėje, progimnaziją – Palangoje ir 1898 m. – Lieposios gimnaziją. 1903 m. baigė Tartu universiteto teisės fakultetą. 1908 m. pavasarį Venclauskis atvyko dirbti advokatu į Šiaulius. Čia jis įsi-

traukė į visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą.

1918 m. pabaigoje, kai Lietuvoje pradėjo steigtis savivaldybės, K. Venclauskis, gabus teisininkas ir energingas organizatorius, ėmėsi iniciatyvos kurti vietinę valdžią Šiauliuose. 1918 11 26 susirenka pirmoji miesto Taryba, kuri jį išrenka miesto burmistru. Juo K. Venclauskis išbuvo iki 1919 04 17. K. Venclauskio sumaniai vadovaujama Šiaulių miesto savivaldybė rūpinasi piliečių ir miesto turto apsauga nuo okupantų plėšikavimo, maito paskirstymu, mokyklų kūrimu, socialine globa, finansų ir ūkio reikalais.

K. Venclauskis aktyviai dalyvavo kuriant kooperatines organizacijas, daug dėmesio skyrė kultūrai. Jis – vienas iš "Kultūros" bendrovės steigėjų, dosnus labdaros organizacijų rėmėjas, ilgus metus finansavęs savo žmonos augintus ir auklėtus naš-

laičius.

K. Venclauskis palaidotas senosiose Šiaulių miesto kapinėse. Jo vardu pavadinta viena miesto gatvių.

Ekspozicijoje rodomos fotografijos, dokumentai, kurie atspindi prieškarinių Šiaulių politinį, visuomeninį, kultūrinį gyvenimą. Eksponuojamos Venclauskių šeimos fotografijos, pateikiami S. Venclauskienės laišakai augintiniams, dokumentai ir faktinė medžiaga apie Motinystės paminklo S. Venclauskienei statybą, straipsniai apie Venclauskius iš įvairių periodinių leidinių.

Ekspoziciją papildė prieškarinio laikų advokato kambario baldai ir daiktai.

Ekspozicija parengta iš "Aušros" muziejaus fondų, Gražbylės Venclauskaitės ir Leono Paleckio muziejui dovanotų eksponatų.

"Aušros" muziejaus istorijos skyriaus vedėja E. Raguckienė

PAKLUSNUMO REVERANSAS DIDŽIAJAM KAIMYNUI

(Atkelta iš 3 psl.)

atbuline data, o praeities veiksmų pasekmė šiandien. Teismo nuosprendžiu yra nustatyta, kad V. Ivanovas pažeidė Lietuvos Konstituciją. Tai ir yra pagrindas, pritaikyti imigracijos bei užsieniečių teisinės padėties įstatymus, dėl ko Vidaus reikalų ministerija tokį asmenį privalo išsiųsti iš šalies.

Premjeras ir vidaus reikalų ministras nedrįsta išsiųsti buvusio "Jedinstvos" lyderio ne todėl, kad tai prieštarautų Lietuvos įstatymams ar tarptautinei teisei. Priežastys slypi kitur. Reikalo esmė ta, kad teisinėmis kategorijomis bandoma pridengti politinį sprendimą. Šių metų pradžioje Č. Blažiui paskelbus, kad V. Ivanovas turi būti išsiųstas iki sausio 22-osios, labai griežtai sureagavo pati

aukščiausia Rusijos valdžia. Šios šalies parlamento žemesnieji rūmai (Dūma) pareiškimu kreipėsi į Lietuvos Seimą, kuriame vardan tolesnių gerų Rusijos ir Lietuvos santykių iškaikymo, buvo primygtinai raginama atsisakyti deportuoti V. Ivanovą ir dar tris jo bendrus, Rusijos piliečius. Dūmos nuomone, vienintelė jų kaltė yra kitokie politiniai įsitikinimai bei tai, kad jie nepripažįsta SSRS iširimo ir toliau gyvena su sovietiniais pasais. Aštriai prieš V. Ivanovo deportavimą taip pat pasisakė Rusijos užsienio reikalų ministras A. Kozyrevas, kiti aukšti pareigūnai.

Po to kai V. Ivanovas nepakluso Migracijos departamento nurodymui ir nurodytu laiku neapleido šalies, sprendimą dėl jo deportavi-

mo jėga turėjo priimti vidaus reikalų ministras. Šie Rusijos grūmojimai, matyt, padarė lemiamą įtaką ir nenorėdama papildomų komplikacijų, Lietuvos Vyriausybė pagaliau priėmė šį žeminantį sprendimą. Toks elgesys tam tikra prasme parodo, kas svarbu dabartinei valdžiai – valstybinė laikysena ar principų atsisakymas bei nuolankumas jėgos spaudimui. Matyt ne veltui spaudoje Lietuvos politika artimųjų kaimynų atžvilgiu vertinama kaip pastangos kaimynų agresyvumą papenėti arba Lietuvos teritorijos karsneliu (sienų, ypač jūroje nustatymas), arba valstybinio suvereniteto žiupsneliu. Visi tie pavyzdžiai puikiai parodo kokią Lietuvos valstybę turėtume, jeigu Nepriklausomybės atstatymo metu valdžioje būtų buvęs ne Sąjūdis, o dabartiniai šalies vadovai, buvę komunistai.

PULK. JUOZO VĖBROS MIRTIES METINIŲ MINĖJIMAS VILNIUJE

Sukako metai, kai gimtoji žemė amžinam poilsiui priglaudė savo sūnų, plačiai pasaulyje išgarsinusių Lietuvos vardą, savanorių-kūrėjų, profesorių, karo chemijos mokslų daktarą, pulkininką Juozą Vėbrą.

Šv. Mišias už jo vėlę Vilniaus šv. Jonų bažnyčioje aukojo J.E. Vilniaus vyskupas Juozapas Tunaitis ir tėvas Hansas Fišeris iš Vokietijos. Šv. Mišių metu buvo prisiminti šio garbingo žmogaus asmenybės bruožai, jo nepalaužiama valia ir ryžtas

ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę tiek kovų laukuose, tiek ir per visas okupacijas rezistencinėje veikloje. Ypač pabrėžtas jo tvirtas tikėjimas laimingu ir šviesiu Tėvynės rytojumi.

Po pamaldų a.a. pulkininko J. Vėbros kovų ir kančių bendražygis poetas Balys Gaidžiūnas, dabar gyvenantis Vilniuje, paskaitė šiam momentui parinktų eilėraščių, o proanūkis Laurynas padeklamavo Simo Račiūno eiles. Iš įvairių miestų suvažiavę pulkininko giminės ir artimieji

bei atsilankę vilniečiai turėjo malonią progą pirmą kartą pamatyti jo atminimui įrengtą išleistų darbų, mokslo žymenų bei apdovanojimų parodėlę, išgirsti naujų jo biografijos puslapių, pažiūrėti unikalių vaizdų įrašų. Prisiminimus apie bendravimą su pulkininku J. Vėbra papasakojo Vilniaus sukilėlių klubo pirmininkas Viktoras Ašmenskas, dimisijos majoras Zaikauskas, agronomas Bronius Simniškis, buvęs Tyrimų laboratorijos bendradarbis Juozas Genevičius. Jaunėlė dukra Vaiva jautriais žodžiais kalbėjo apie tėvelio dar jai mažytei įdiegtą meilę Lietuvai, ryžtą dirbti jos žmonių labui.

Vilniaus Antakalnio kapinėse prie pulk. Juozo Vėbros kapo, minint mirties metines.

Vilniečio liaudies meistro Vaclovo Kiselevičiaus koplytstulpis, pastatytas Antakalnio kapinėse a.a. Juozą Vėbrą atminti.

Antakalnio kapinėse, kur palaidotas pulkininkas J. Vėbra, J.E. vyskupas J. Tunaitis pašventino vilniečio liaudies meistro Vaclovo Kiselevičiaus padarytą ažuolinių koplytstulpį. Jo viršūnėje suspindo nauja aštuonbriaunė saulutė, o koplytėlėje po stogeliu amžiname liūdesy parimo Rūpintojėlis. Tylią viduržemio pavakarę kapo kauburėlis nušvito baltųjų kalijų žiedais, žvakių liepsnelėmis. Eglių viršūnėmis iš susirinkusiųjų

lūpų nubangavo "...užstok prieš aukščiausią Tėvynę brangiausią..."

Pulk. J. Vėbros atminimą paminėjo radijas, televizija, "Lietuvos aidas" bei kiti laikraščiai.

B.G.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

UŽSIENIO LIETUVIŲ ŠVIETIMAS

(Atkelta iš 5 psl.)

daug dėmesio skyrė švietimo rūpesčiams ir jaunimo ugdymo problemoms tačiau išskirti tenka pedagoginį žurnalą "Tremtinių mokykla", kurio redaktoriumi tada buvo Anatolijos Kairys. Tai buvo mokytojų ir mokinių žurnalas, kuriame bendradarbiavo žymiausi lietuvių pedagogai, – mokslininkai.

1948 metais tremties švietimas pasiekė savo zenitą. Tačiau jau kitais metais prasidėjus emigracijai švietimas palaipsniui pradėjo siaurinti savo veikimo ribas. Taip palengva pradėjo irti ir nykti.

Leidinyje tremties metų lietuviškojo švietimo veikla gana detalai ir sistematingai istorinėje perspektyvoje pristatoma. Čia matome tą milžinišką darbą, kurį atliko tremties mokykla ir jos nuopelnus ne tik tremtiniais, bet ir visai mūsų tautai. Tremtinių mokytojų savo auklėtiniais įskiepyta pagarba ir meilė gimtajam kraštui liks neišdildomu palikimu net vaikų vaikams.

Šis leidinio skyrius gausiai iliustruotas įvairių dokumentų kopijomis: gimnazijų

steigimo aktais, baigimo atestatais, pradžios mokyklos baigimo pažymėjimais, pamokų lentelėmis ir t.t. Be to visa eilė nuotraukų: mokyklų pastatai, klasių ir grupinių mokinių bei mokytojų nuotraukų.

II leidinio skyrius: "Ugdymo problemos užsienio lietuvių pedagogikoje", analizuojami lietuvių pedagogikos mokslininkų darbai. Čia nurodoma daugelis lietuvių mokslininkų, kuriems rūpėjo ir teberūpi lietuviško jaunimo švietimas. Mokslininkams – pedagogams gal labiausiai rūpi jaunimo ištikimybė savai tautai ir jo sveika, kūrybinga lietuviškos kultūros galvosena. Pagal pedagogą V. Čižiūną yra tik dvi galimybės išeivijoje gyvenantiems: pasiduoti likimui ir gyventi, kaip normalus krašto pilietis, ar derinti gyvenamosios šalies piliečio gyvenimą su ištikimybę savai tautinei kultūrai, siekiant ją perduoti ir ateinančioms kartoms. Šiuo atžvilgiu labai svarbų vaidmenį minėtas pedagogas skiria lietuviškai šeimai. Kaip leidinyje nurodyta, tam pritaria ir prof. dr. A. Liaugminas. Jis šeimą laiko gyve-

nimo mokykla, kurioje ugdomas žmogus. Todėl pataria tėvams, prieš kaltinant vaikus, dėl jų blogo elgesio, netvarkingumo ar socialinio iškrypimo, pirmiausia atsiklausti savo sąžinės: kiek jie yra skyrę laiko savo vaikų auklėjimui ir ar laikėsi bendros taktikos auklėdami vaikus bei kokia šeimos atmosfera namuose vyravo? ir t.t.

Užsienyje gyvenančių lietuvių jaunuomenės tautinio auklėjimo problemomis, ypač plačiai pasisako J. Girnius, A. Maceina, A. Papiuskas-Ramūnas, J. Gutauskas, S. Yla, S. Barzdukas ir kt. Šie daugiausia rėmė savo žinias vakarų Europos pedagogine filosofija ir stipriausiai įtakos jiems turėjęs F.W. Foersteris, kurio skelbiamos idėjos rėmėsi humanizmu bei krikščioniška etika. Tad ir Lietuvos jaunimo auklėjimas buvo grindžiamas dvasinėmis vertybėmis bei kilniais idealais. Tuo tarpu šiame krašte jaunimo auklėjimas nukreiptas į praktišką gyvenimą, nesvarbu, kaip tai atsilieptų į visuomenės ar tautos bendrąjį gerį.

Iš dabartinių mokslininkų tęsiančių pedagoginės minties studijas išskirtinai

tektų paminėti prof. dr. Joną Račkauską. Jis savo pedagoginių tyrinėjimų sritį nukelia net į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės padalinimo laikus. Čia jis iškelia Lietuvos Edukacinės komisijos veiklą ir jos įtaką į tuometinį švietimą. Kaip leidinyje pažymėta, dr. J. Račkauskas savo tyrinėjimuose daro gana įdomias išvadas. Mat tai buvo laikmetis kada A. Komienkis ir kiti pedagogikos mokslininkai skelbė visai naujus didaktikos principus. Edukacinė komisija tada kaip tik šiais principais vadovavosi skelbdama švietimo reformą. Tad, kaip dr. J. Račkauskas pažymi, šios komisijos veikla buvo pažangi, nes skelbė modernius iki šiol nenaudotus auklėjimo ir mokymo principus. Ji sugebėjo pirmiausia mokyklą suartinti su gyvenimu, įvesdama į programą praktinių dalykų ir antra – jau darė užuominas į visuotinį švietimą, kuriam tuometinė bajorija stipriai priešinosi. Nors Edukacinė komisija neilgai veikė, tačiau jos reformų įtaka labai žymiai buvo jaučiama vėlesniais dešimtmečiais.

Nemažas dėmesys šiame leidinio skyriuje skirtas ir

periodinei spaudai, kuri švietimo darbe visada talkininkavusi. 1968 metais pasirodė pirmas išeivijoje lietuviškojo ugdymo žurnalas "Švietimo Gairės". Pirmasis jos redaktorius buvo P. Maldeikis. Jau penktame numeryje leidėjai pastebėjo, kad tai nebus kurios nors vienos pažiūros žurnalas, o atviras visiems lietuviško švietimo klausimams svarstyti. Nuo 1992 metų "Švietimo Gairės" tapo Pasaulio lietuvių skyriumi.

Šalia specialios pedagoginės spaudos lietuviai mokslininkai–pedagogai turi dar galimybę pasireikšti įvairiuose suvažiavimuose, kaip Lietuvių Kultūros kongrese, Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavime, Lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziume ir kt.

Pabaigos žodyje autoriai sako, kad šia studija norėjo parodyti, kad ir Lietuvoje gyvenantys ir jaunimo ugdymu besirūpinantys suvoktų užsienio lietuvių švietimo darbą ir kad ši studija liktų būsimai Lietuvos pedagogikos istorijai, kaip kelrodė.

Henrikas Stasas

DVIRAČIU Į LIETUVĄ

Edmundas Čapas

(Tęsinys. Pradžia Nr.21)

Šiaurės rytų kryptimi, link Šiaulių

Nuo Panemunės miestelio (prie Sovjetsk) visai netoli Tauragės. "Dviračiuoti" greitai buvo malonu, nes iš kairės lydėjo besileidžianti saulė, o į nugarą pūtė švelnus vėjas. Kelias, kur eismas buvo nedidelis, tai leidosi žemyn, tai vėl kilo aukštyne, o abipus plytėjo suarti laukai. Tauragės pietiniu pakraščiu teka upė Jūra, kurios vaizdu grožėjau si nuo tilto. Pravažiavau nedidelę užtvanką, kuri, kaip man atrodė, padėjo kontroliuoti upės vandens lygį potvynių metu, kad nebūtų užlietos pievos. Dešinėje pamačiau mėlynai ir baltai nudažytą bažnyčią su vienu aukštu bokštu. Architektūra ir spalvomis ši katalikų bažnyčia ryškiai skyrėsi nuo visų kitų mano matytų Lietuvoje. Vėliau sužinojau, kad miesto centre dar yra viena – liuteronų – bažnyčia, pastatyta 1840 m. Nepaisant vokiečių įtakos ženklų šiame rajone, malonu buvo pamatyti virš įėjimo į bažnyčią "Ramybė jums!" kaip ir kitus užrašus lietuviškai.

Viešbutį buvo lengva surasti – tai buvo maždaug septynių aukštų, keturkampės dėžės formos pastatas, kuriam baisiai reikėjo remonto.

Iš pat pradžių, tik įžengęs vidun, supratau, kad čia patirsiu daug blogų dalykų.

manęs paėmė 480 rb. (= \$3.80) vietoj 200 rb.) už malonumą praleisti vieną naktį nešvariame kambaryje, – be radijo, be televizijos, be muilo ir be tualetinio popieriaus, su dviem mažais plonais rankšluostukais tualete, kur visai nebėgo vanduo. Langai buvo baisiai nėsvarūs, o užuolaidos dulkėtos ir senos. Po mano aplankytų Marijampolės, Kauno ir Jurbarko viešbučių, šis atrodė bus tik nemaloni išimtis (vėliau patyriau, kad panašių yra – Kėdainiuose, Vilniuje, Palangoje).

Kai viską atsinešiau į savo kambarį ir kai pavyko išreikalauti muilo ir tualetinio popieriaus iš viešbučio tarnautojų, nutariau pavalgyti čia esančiame restorane. Tai buvo paprastas ilgas kambarys su dviem eilėmis stalų. Prėjęs tolyn ir atsisėdau prie vieno iš paskutinių stalų, netoli nuo dviejų "bachūrų", kurie gėrė alų. Vienas pašaukė mane: "Ei Artūrai!" ir pradėjo neaiškiai sapalioti apie mane – vis mėgino klausiti, o aš stengiausi nekreipti dėmesio ir tylėjau. Vėliau angliškai jam atsakiau, kad nesuprantu, ko jis nori ir prašiau, kad paliktų mane ramybėje. Tuomet jis pradėjo kalbėti rusiškai ir atėjęs prie mano stalo, atsisėdo. Mano padavėja tylėjo. Nebandė jo sudrausti ir tada, kai aš pa-

Vinco Kudirkos biustą ant postamento miesto skverelyje. Mieste daug paprastų, senų namų, bet centre mačiau vieną modernišką pastatą, kuris priminė man amerikietišką "town house" – su aštriais keturiais stogais. Įdomiausia man buvo matyti lauke pastatytą, po stiklu įremtą trylikos portretų eilę – Sausio 13-osios aukų nuo-

kryžių su žaibais. Protestantų bažnytelė pastatyta nuošaliau, apleista ir be papuošimų, tik su kryžiumi. Kai po trijų mėnesių turėjau progą lankytis Lietuvoje ir praleisti laiką su geriausiu draugu clevelandiečiu Andriumi Raulinaičiu, aplankėm tą bažnytelę. Čia radom tris vyriškius, remontuojančius bažnyčią. Vienas iš jų draugiškai apro-

kaip mūsų tik keista buvo skaityti ženklus, rodančius, kiek kilometrų iki Rygos ir kiek iki Sovjetsk, o nesimatė užrašų, nurodančių atstumą iki Tauragės ar Šiaulių. Kryžkalnyje mačiau labai modernią autobusų stotį su tvarkingu tualetu.

Skubėjau į Kelmę, ten planavau pernaktuoti. Atvykau daug greičiau negu gal-

Tauragėje akį viliojo modernūs pastatai.

Autoriaus nuotr.

traukos su biografijomis. Aš daug girdėjau apie tragiškus įvykius 1991 m. Lietuvoje ir vėliau mačiau žuvusiųjų portretus prie TV bokšto ir kabinėse Vilniuje, tačiau pirmą kartą pamačiau tokią ekspoziciją mažame miestelyje (niekur kitur nemačiau), toli nuo Vilniaus.

Pastebėjęs artėjančius debesis iš vakarų, nutariau kuo greičiau keliauti į Šiau-

dė visą bažnyčią, kurią Andrius filmavo su videokamera. Kai aš 1994 m. čia užsukau su JAV kariškiais, pamačiau bažnytelę jau sutvarkytą.

Miestelio centre buvo tik viena valgykla. Palikau dviratį prie įėjimo (taip darydavau daug kartų) ir užlipau į antrą aukštą. Viduje aptarnavo dvi padavėjos, prie stalo arčiau lango sėdėjo keturi vyrukai. Aš atsisėdau prie baro ir užsisakiau pietus. Už poros minučių vienas iš vyrukų pašaukė mane, kad ateičiau pasėdėti su jais. Pagalvojau, kad čia nieko blogo ir sutikau. Visas 15 minučių kalbėjo tas pats vyrukas, kuris pakvietė mane: jis vis klausinėjo kas aš esu, iš kur, kaip ir kur keliauju. Atsakinėjau jam atvirai, tačiau po klausimo, ar vienas keliauju, pasidariau atsargus ir melavau jam, kad dar trys draugai važiuoja su manimi ir kad greit turiu su jais susitikti. Supratau, kad toliau bendrauti pavojinga, nes vyrukas pradėjo kalbėti, kokie gražūs mano dantys (o jo burnoje trūko kelių), o kai viena iš padavėjų priėjo prie stalo, jis siūlė man už tam tikrą kainą su ta gražia panele intymiai pabraugauti. Du vyrukai pabagė sriubą ir išėjo. Po minutės ir aš nutariau išeiti, nes bijojau dėl savo dviračio ir bagažo. Netrukus skriejau keliu ir nuolat, kol pasiekiau pagrindinį kelią, gręžiojau atgal, ar nesiveja automobilio manęs tie keturi vyrukai.

Neužilgo privažiavau greitkelį Kaunas – Klaipėda: pirmą kartą mačiau Lietuvos greitkelį, todėl užlipau ant tilto, iš kur patogiau apžvelgti – jis buvo "kaip reikiant",

voją (mat važiavau pavėju). Pradėjo truputį lynoti, bet kai nustojo, nutariau, kad turiu užtektinai laiko iki sutemų važiuoti į Šiaulius. Pervažiavau per centrą, sustojau ir apžiūrėjau bažnyčią.

Maždaug po 10 km. prasidėjo tankūs ir tamsūs miškai, kairėje kelio pusėje buvo žvyrkelis, kuris vedė į vietą, vadinamą "Kryžbarko užėiga", kurios aš tada nepastebėjau ir nežinojau, bet kurioje po dvejų metų įvyko mano vestuvių pobūvis.

Miškai tęsėsi daug kilometrų, kelias buvo platesnis ir lygus. Važiavau greitai, todėl reikėjo sustoti ir pailsėti dar vieną kartą. Man besėdint, nuo Šiaulių pusės keliu pravažiavo apie 20 karių rusų sunkvežimių, kurie atrodė nauji. Pirmą kartą mačiau čia karinę sovietų techniką ir galvojau, kad jie kareivius ir medžiagas veža į Kaliningrado sritį.

Pailsėjęs važiavau toliau ir kai miškai pasibaigė, pamačiau labai aukštą TV bokštą, ir nuo čia, nuo Bubių, kelias susiaurėjo, tapo kalnuotas. Nuo čia prasidėjo dviračių takas, kuriuo buvo malonu važiuoti.

Pagalčiau, kai nuo vieno aukščiausio kalnelio, kuris ir vadinamas Aukštelkė, aš iš toli pamačiau naujus gyvenamuosius rajonus kairėje, aukštus gamyklų kaminus ir vandens bokštą dešinėje ir vieną didžiulį baltos bažnyčios bokštą kelio vidury – tolimoje – aš jau žinojau, kad tai buvo Šiauliai.

(Bus daugiau)

Pakeliui į Tauragę plytėjo gerai įdirbtos žemės plotai.

Autoriaus nuotr.

Pirmiausia užsakymų registratoriaus nebuvo pirmame aukšte, nebuvo ir jokio ženklo, nurodančio, kur jo ieškoti. Kai suradau mažą barą ir barmenės paklausiau, kur registratūra, ji šaltai parodė į laiptus. Neradau, ko ieškojau ir antrajame aukšte, kaip ir ženklo, kur jis galėtų būti. Moteris, valanti grindis, vėl parodė į laiptus. Pagaliau trečiame aukšte radau registratūrą, ir tada dingtelėjo mintis, kad čionai viskas daroma taip, kad kuo mažiau būtų svečių viešbutyje. Kaip užsienietis sumokėjau (iš

prašiau jos jį išvartyti. Tada aš nuėjau į virtuvę, kur dirbo dar trys žmonės, ir kreipiausi į juos: "Kas čia darosi? Ar negalima pakviesti policijos?" Po to, kai išaiškinau jiems, kad esu pavargęs ir noriu ramiai pavalgyti ir už tai sumokėsiu, jie man parodė atskirą mažą kambarėlį restorano gilumoje. Tai buvo raudonais baldais apstatyta patalpa, pati švariausia visame viešbutyje. Pavalgęs ėjau tuojau pat miegoti.

Kitą dieną iki vidurdienio vaikščiojau po Tauragę: apžiūrėjau abi bažnyčias ir

lius. Kely sutikau labai daug sunkvežimių, todėl nutariau pasukti į ramesnį keliuką (ir važiuoti ta pačia kryptimi), atsisakojusį nuo pagrindinio ir einantį per Skaudvilę, o paskui vėl sugrįžtantį ir susiliejančią su pagrindiniu keliu. Skaudvilėje tarp senų namų mačiau paminklą žuvusiems už laisvę ir nepriklausomybę – panašų kaip Kaune – ir dvi mažas medines bažnyteles, kurios savo architektūra buvo unikalia. Miestelio centre stovinti katalikų bažnyčia turėjo visokių įdomių ženklų – Apvaizdos akį virš įėjimo

SKIRYBOS

Vladas Vijeikis

Mano draugas Florijonas atsilankė pas mane. Tokį brangų svečių stengiausi kaip galima maloniau sutikti. Pasodinau į minkštasuolį (sofą), atnešiau šio to troškuliui numalšinti. Nes dulkėtai keilais bevažiuojant galėjo koserė pradžiūti. Bet Florijonas nei nežvilgterėjo. Tik sėdėjo žemai pakabinęs nosį, kiek galima ją žemiau nukabinti. Pagaliau po gerokos tylos minutės, lyg tai būtų mirusiųjų paminėjimas, prabilo.

– Divorsas. Tikras galutinis divorsas.

– Kalbėk lietuviškai. Tam yra labai gražus lietuviškas žodis skirysbos. Nors aš ir angliškai suprantu. Tad kas su kuo skiriasi? Ar geri pažįstami?

– Labai geri. Aš ir mano žmona skiriamės. Tiesą sakant, aš skiriuosi. Man reikėjo senai ta padaryti. Seniai reikėjo tą pielą pamesti.

Čia aš labai susinervinau. Griebiausi už aukštapoūdžio, kuris jau senai buvo parengtas. Mano kilniu pavvyzdžiu pasekė ir Florijonas.

Dar viena kita tylos minutė ir Florijonas atidarė savo širdį.

– Žinai, kad aš esu labai visuomeninis žmogus. Einu į visus parengimus. Net ir į pianistų koncertus, nors man visai neįdomu. Kas kita gera armonika. Kai užtraukia... Bet ne apie tai. Čia svarbesnis, gyvenimą gniuždantis reikalas. Taigi, nuvažiavau su žmona į vakarienę. Susirinko nemažai įvairios publikos. Na, prieš kugelį ir kitokius priedus, žvalgausi po apylinkę. Visokios žmonijos prisirinkę. Vienus atpažįstu, o kitų ne.

– Florijonai, tu labai užuolankom eini. Aš irgi vakarienėse dalyvauju ir kugelį patriotiniais sumetimais kramtau, bet kas bendro su tavo nutysusia nosim?

– Turėk bent kiek kantrybės. Čia reikalas gyventi ar žūti, o tu nori trumpinti. Be geros įžangos nieko nesuprasi. Taigi, ir užkliuvo mano akis už tokios moterėlės. Ji visus savo atributus atsivežusi ir visiems labai nori parodyti. Lyg tai būtų meno paroda, į kurias kaip žinai irgi vaikštau. Taigi, ta moterėlė, dar visų kalnų neperlipusi, atkreipė mano dėmesį. Nors ir trumpam, bet mano dėmesys atkreipė mano žmonos dėmesį. Matau, kad ji kugelio nebaigė ir viščiuko šlaunies pusę paliko. Čia supratau, kad reikalai klostosi ne meilės ir pagarbos kryptimi. O važiuojant namo įsitikinau. Nei kelio

rodo, nei dėl skubumo ką sako ir manęs lyg nemato. Namie paaiškėjo. Ir kad ims pielavoti. Sako: "tu į tą pamaivą žiūrėjai, lyg nieko kito nebūtum matęs. O ką ji turi, ko aš neturiu?" Dėl to žinoma galima būtų ginčytis, bet nenugalėsi. Ir dar pridėjo: "tu manęs netik nemylai, bet negerbi. Visados eini prieš mane. Automobilio durų neatidari. Svečiuose nekreipi dėmesio į mano pokalbius" ir t.t. ir taip toliau. Tai ar teisme būsi mano liudininku, kad aš labai padorus žmogus?

– Florijonai, aš tavo draugas, bet žinai, kad teismai labai griežtai baudžia už neteisingą liudijimą. Bet dėl tavęs aš pasirengęs pasiaukoti. Ką reiškia penketas metų kalėjimo prieš draugystę.

Tuo laiku pasigirdo telefono skambutis. Pasirodė, kad šaukia Florijonienė.

– Ar Florijonas pas tave? Pasakyk jam, kad išviriau labai specialių koldūnų ir kai sugrįš tai paspirginsiu lašinkų su šviežiais svogūnėliais. Po to kava su konjaku.

Aš nurijau seilę. Išgirdusi Florijonienė sako:

– Taves nekviečiu. Čia labai intymus šeimyninis simpoziumas. Bet paklausk Florijoną apie jo draugą Tada Burnelę.

Perdaviau Florijonui jo pielos pranešimą ir paklausiau.

– O kaip tas tavo draugas Tadas Burnelė?

– Blogai. Visai nusimovęs nuo koto. Eina veltui duodamos siubos srėbti ir nekantriai laukia padėkos dienos. Tą dieną kalakutieną dalina.

– Tai ar ekonomikoje prasišvilpė ar Las Vegas perdažnai lankė?

– Ne. Per divorsą viską prarado. O turėjo tris namus didžiulius, Floridoje vasarnamį. Važinėjo su sekančių metų Kadilaku.

Florijonas dar gurkstelėjo ir aukštapoūdžio (hibolo) ir klausia:

– Ar yra kur netoliese gėlių krautuvė?

Net nebaigęs aukštapoūdžio įtalpos išskubėjo.

Ko jis skuba? Pagalvojau. Tik paskui atsiminiau, kad Florijonas nekenčia kalakutienos.

SVAJONĖS

Kiekvienas mūsų nori ilgai gyventi, bet niekas nenori pasenti.

Trys senatvės požymiai yra - atminties netekimas, o kitų dviejų neatsimenu...

(Atkelta iš 2 psl.)

Prieš susirgdamas, prezidentas Jelcinas pašalino iš pareigų tris svarbius ministrus: vidaus reikalų, slaptosios milicijos viršininką ir tautinių mažumų ministrą. Seime daug kas reikalavo pakeisti ir gynybos ministrą Pavelą Gračiovą, tačiau Jelcinas šiam generolui daug skolingas už karinę paramą 1993 metų spalio mėn., kai seimas bandė perimti visą valdžią ir tik Gračiovo atsiųsti tankai Jelciną išgelbėjo, jėga išvaikydami buvusio seimo narius.

Dabar, po Čėčėnijos įvykių, labai sustiprėjo premjero Černomyrdino pozicija. Anksčiau save jis vadindavo administratorium, technokratu. Dabar premjeras, buvęs Sovietų Sąjungos gamtinių dujų pramonės direktorius, jau elgiasi kaip politikas, kurio pagrindinis uždavinys esąs Rusijos pastovumas ir gerovė. Jo įsteigta politinė partija pavadinta "Rusija yra mūsų namai". Maskvoje kalbama, kad daug kitų partijų narių, net seimo atstovų jau pereina į Černomyrdino partiją. Ypač jį remia valdininkai, bankininkai ir biznieriiai.

TRUMPAI

• Irakas paleido du amerikiečius, suimtus ir nuteistus kalėti už nelegalų Irako sienos peržengimą. Irako valdžios galva Saddam Hussein neslepia, kad jis laukia JAV ekonominių sankcijų atšaukimo.

• Liepos 16 d. suėjo 50 metų nuo pirmosios atominės bombos bandomojo susprogdinimo Naujosios Meksikos dykumoje. Pirmąsyk buvo patirta, kad sprogdimo dujos, dulkės, garai palieka grybo pavidalo pašvaistę.

• Izraelio užsienio reikalų ministras Perez apgailestavo, kad bandymas derėtis dėl taikos su Sirija nepavyko.

• Izraelyje apie 2,000 palestininčių kalinių iš bendro

TARPTAUTINIO M.K. ČIURLONIO FORTEPIONO IR VARGONŲ MUZIKOS KONKURSAS

Lietuvos Kultūros Ministerija praneša, kad Tarptautinis M.K. Čiurlonio fortepiono ir vargonų muzikos konkursas įvyks 1995 m. rugsėjo 22 – spalio 5 dienomis Vilniuje. Šis konkursas yra vienas iš Pasaulio tarptautinės muzikos federacijos rengiamų konkursų. Jame dėl trijų premijų varžysis geriausi Europoje jauni (20-30 metų amžiaus) profesionalai pianistai ir vargonininkai.

Konkurso organizacinio komiteto adresas – Aušros vartų 5, Vilnius, 2001. Telefonas: 370-2-62-94-60; faksas – 370-2-62-69-89.

Iš visur apie viską

5,300 skaičiaus buvo paskelbė bado streiką. Tas sutrukdė vyriausybės taikos derybų su PLO vadu Arafatu eigą.

• Pietų Korėjoje, Seulo mieste sugriuvusi milžiniška parduotuvė pareikalavo apie 350 žmonių aukų, sužeista 900. Nelaimė įvyko birželio 29. Liepos 16 dar buvo rastas vienas gyvas vyras, išbadėjęs, bet dar gyvas. Korėjos spauda klausia, kodėl tiek daug įvyksta nelaimių. Nuo 1993 m. buvo Taegu mieste du dujų vamzdžių sprogimai, žuvo 113 žmonių. Nuskendo keltuvas laivas, žuvo 300, sugriuvo tiltas, žuvo 32. Parduotuvės sugriuvimas įvykęs dėl statytojų gobšumo. Parduotuvės direktoriai jau anksčiau pastebėjo, kad kai kuriuose pastato aukštuose įskilo lubos, direktoriai iš pastato išsikraustė, tačiau pirkėjų neįspėjo. Nelaimė įvykusi dėl prasto cemento, dėl metalinių virbų "taupymo". Parduotuvės savininkas yra labiausiai nekenčiamas žmogus Korėjoje. Direktoriams gresia piniginių baudos ir kalėjimas. Šiaurinės Korėjos propagandistai aiškina, kad štai todėl Š. Korėja nenori pirkti Pietų Korėjoje statytų branduolinių jėgainių, nes jos bus nelaimių šaltinis.

• Britanijos konservatorių partijos vadas ir premjeras John Major buvo perrinktas partijos pirmininku. Daug partijos parlamentarų susilaukė nuo balsavimo. Manoma, kad konservatoriams, kurių tarpe yra daug nusistačiusių prieš Europos sąjungą, sunku bus laimėti parlamento rinkimus ir vyriausybę perims darbiečiai.

• Karinio diktatoriaus valdoma Nigerija sumažino savo investicijas į naujus naf-

tos šaltinius ir gavyba pradėjo mažėti. Valstybė negauna paskolų iš užsienio, nes skolos jau ir taip didelės. Gen. Sani Abacha sudarė iš savo rėmėjų laikiną valdancią tarybą, kuri turi ieškoti būdų, kaip sugrąžinti Nigerijon civilinę valdžią.

• Japonijos imperatorius su žmona aplankys Nagasaki ir Hiroshimos miestus kurie II Pasaulinio karo pabaigoj buvo sužaloti branduolinės bombos. Bus aplankyta Okinawa ir Sumidos priemiestis Tokijo rajone. Visos tos iškilmės paminės japonų karo pralaimėjimą ir patirtus nuostolius prieš 50 metų.

• Pakistane toliau vyksta kovos tarp pakistaniečių ir iš Indijos į Pakistaną atvykusių musulmonų, kurie turi savo politinę partiją ir reikalauja specialių teisių. Karachi mieste šiemet jau žuvo apie 600 žmonių. Bijoma, kad į kovas gali įsikišti kariuomenė ir perimti valdžią.

• Egipto religiniai fanatikai "Gamaa al-Islamiya" paskelbė, kad jie bandė nužudyti prezidentą Mubaraką, vykstantį į Etiopijoje buvusį Afrikos valstybių vadų suvažiavimą. Tos grupės centras yra kaimyniniame Sudane.

• Venecuelos prezidentas Caldera atšaukė po vienerių metų kai kuriuos pilietinių laisvių varžymo įstatymus.

• Ispanijoje iš pareigų atleisti vicepremjeras ir gynybos ministras. Buvo išaiškinta, kad ispanų karinė žvalgyba nelegaliai klausėsi telefoninių pasikalbėjimų. Spauda rašė, kad buvo klausomasi ir karaliaus telefono.

• Šveicarijoje referendumas atmetė siūlymą, kuris palengvintų užsieniečiams pirkti Šveicarijoje nuosavybes.

PASKOLOS NAMŲ, NUOMOJAMŲ BUTŲ, KOMERCINIŲ PASTATŲ, SKLYPŲ PIRKIMUI AR STATYBAI
Kreipkitės pas RAIMONDĄ BUTKŲ atstovaujantį
GEAUGA SAVINGS BANK,
10800 Kinsman Road, Newbury, Ohio 44065.
Tel. 338-7933 (Istaiga), 749-9261 (Šauklys), 732-8250 (Namai).

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE**

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

ATVIROS LIETUVOS FONDO STIPENDIJOS

Nemaža jaunų žmonių grupė šiais metais išvyks studijuoti į JAV universitetus, Oksfordo bei Kembridžo universitetus Didžiojoje Britanijoje bei Centro Europos Universitetą (CEU) per Atviros Lietuvos fondo studijų programas. Fondas koordinuoja Amerikos vyriausybės finansuojamą E. Muskie Fellowship programą bei Virtual University Programą studijoms JAV, studijų programą Oksfordo Universiteto kolegijose bei Kembridžo Universitete ir CEU.

Toliau išvardinti stipendiatų laimėtojai viešai skelbtus stipendijų konkursus ir išlaikę sudėtingus egzaminus. Viena grupė žmonių išvyksta į JAV universitetus: Audrius Balaišis, Kristina Pranckevičiūtė, Agnė Žitkutė, Aldona Savičienė studijuos biznio administravimą University of Notre Dame, Northwestern University, Georgetown University, University of California; Aurelija Valeikienė, Mindaugas Paunksnis, Ieva Lazarevičiūtė studijuos valstybės valdymo disciplinas New York University ir University of Kansas; Darius Zabiela bei Dainora Venckevičienė studijuos teisę John Marshall School of Law Chi-

cagoje; Tomas Venckevičius bei Titas Anuškevičius dvejis metus studijuos ekonomiką North Carolina State University ir Brandeis University.

Taipogi į JAV vyks dar du studentai Linas Čiapas (Roosevelt University-ekonomikos, vadybos specialybė) bei Rasa Antavavičiūtė (Rudgers University-meno teorija), kurie, praleidę vieneris metus Amerikoje, pagal pasirinktą specialybę grįš į savo universitetus Lietuvoje užbaigti bakalauro programos studijų.

Kita grupė studentų studijuos labai prestižiniuose Anglijos universitetuose: Oksana Buto (vadybos studijos) ir Remigijus Juozaitis (socialinė antropologija) rudenį vyks į Kembridžo Universitetą, Audrius Zakarauskas (filosofija) bei Egidijus Navikas (politikos mokslai) išvyks į Oksfordo Universitetą. Oksfordo Universiteto koledžuose šią vasarą vieną mėnesį viešės ir 4 Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojai pagal viešnagės programą: prof. V. Navickienė (anglų filologija), prof. R. Lūžienė (klasikinė filologija), dr. R. Astrauskas (etnomuzikologija) bei dr. O. Rukšėnas (biochemija-biofizika).

DR. KAZIO MARTINKAUS (1953-1984) POMIRTINIS STIPENDIJŲ FONDAS

1984 m. sausio 13 d. mirus biochemijos dr. Kaziui Martinkui, jo šviesiam atminimui įamžinti, 1985 m. buvo įsteigtas ir inkorporuotas kasmetinis stipendijų fondas.

Stipendijų fondo komisija, apsvarsčiusi gautus prašymus, nutarė stipendijas skirti:

\$1,000.00 - Klaipėdoje gimusiam Kęstučiui Bendins-

kui, ruošiančiam daktaratą iš biochemijos Bowling Green State Universitete, Bowling Green, Ohio;

\$500.00 - Larisai Matukaitei iš Kanados, žadančiai studijuoti imunologines ir infekcines ligas London School of Hygiene and Tropical Medicine.

Kristina Martinkutė

LINAS VYŠNIONIS Advokatas

Telefonas (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts, OH 44143

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą pristatomi į namus. Skubiems siuntiniams - AIR CARGO. Komercinės siuntos pagal susitarimą. MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29.- iki \$98.-

Aukštos kokybės maisto produktai

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.
Willoughby Hills, OH 44092
Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

SMITH CORONA BANKROTAS

Liepos pradžioje pagarsėjusi rašomųjų mašinelių gamintoja – Smith Corona bendrovė paprašė Bankroto teismo globos. Atrodo, kad rašomosios mašinėlės tapo technologijos pažangos auka.

Dar 1993 m. buvo parduota iki 800,000 elektroninių rašomųjų mašinelių, nors 1980 m. dešimtmečio viduryje jų gamyba siekė 1,4 milijonus. Smith Corona rašomasias mašinėles galima pirkti už \$100, taip vadina mus "Word processors" už \$300. Rašomųjų mašinelių ateitį žlugdo kompiuteriai, kurie ypač patraukia jaunąją

Mažiausiai 18 studentų išvyks į pono George Soros'o įkurto Centro Europos Universiteto koledžus Prahoje, Budapešte ir Varšuvoje sociologijos, tarptautinių santykių, istorijos, viduramžių istorijos, teisės bei aplinkos apsaugos studijoms.

Sveikiname visus šių metų ALF stipendiatų! Informacijos apie ateinančių metų ALF studijų programas kviečiame teirautis telefonu (22) 625053 nuo 10 iki 17 val.

Audronė Uzielienė
ALF Studijų užsienyje
informacijos centro direktorė

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

kartą. Prie Smith Corona nesėkmės prisidėjo jos varžovė iš Japonijos – Brother Industries Ltd. bendrovė, kuri šių metų pradžioje drastiškai sumažino rašomųjų mašinelių kainas.

ČEKIŲ SUKČIAI

1994 m. Amerikos bankininkų sąjungos duomenimis per 1991-93metu buvo gauti 1,3 milijonai suklastotų čekių. Jie pridarė \$815 milijonus nuostolių bankams. Labai dažnai sąžiningi klientai padengia tokius nuostolius, mokėdami aukštesnes kainas už jiems bankų teikiamus patarnavimus.

Dabar daugelis JAV bankų pradėjo reikalauti nykščio atspaudą ant keičiamo čekio. Tas yra taikoma tiems, kurie nėra pastovūs banko klientai. Daugelis sukčių naudoja padirbtus tapatybės dokumentus, dažnai neįmanoma juos susekti po apgavystės.

Las Vegas PriMerit bankas labai patenkintas šia nauja tvarka. 1993-94 m. tas bankas turėjo milijoninius nuostolius dėl padirbtų čekių. Nuo vasario mėn., kada buvo įvestas nykščio atspaudas reikalavimas, PriMerit bankas sulaukė tik dviejų padirbtų čekių. Banko vadovybė teisingai savo elgesį: "Jei

jūs neturite ko slėpti, tai nykščio atspaudas nesudaro problemos".

SENIAUSIA PASAULYJE

Arles mieste, Prancūzijoje, Jeanne Calment atšventė 120-ji gimtadienį. Ji yra seniausia mūsų Žemės gyventojas. J. Calment, beveik akla, nuo 1985 m. gyvena slaugos namuose, kurie pavadinę jos vardu. Nevaikšto nuo 1990 m., dabar vežiojama vežimėliu, nes tada pargriūdamas nusilaužė koją ir alkūnę.

Guinness rekordų knygoje ji yra žymima kaip mūsų pasaulio seniausia asmenybė, kurios amžius yra patvirtintas dokumentais. Ji turėtų ilgą amžių pralenkti japoną Shigechiyo Izumi, kuris mirė 1986 m. ir buvo įregistruotas kaip ilgiausiai išgyvenęs asmuo.

J. Calment nuo 1875 m. tebegyvena gimtajame Arles mieste. Ji pergyveno savo vyrą, brolių, dukterį, kuri mirė nuo pleurito, ir vaikaitį, kuris žuvo automobilio avarijoje. Ji neturi gyvų palikuonių.

Tačiau ji tebegyvena prisiminimais: kada keliavo į Paryžių, kur Eifelio bokštas buvo tik pradėtas statyti, ir kaip ji pardavė spalvotus pieštukus dailininkui Vincent Van Gogh, kada tas gyveno Arles mieste.

Atvykite pasilinksminti į Muge!

Rugpjūčio 13-ji Ohio Valstybinėje Mugeje Nepaprasta Daugiatautės kultūros diena

Ohio Valstybinė Muge paskyrė visą dieną įvairių tautų Ohio bendruomenėms prisistatyti su savo kultūrinėmis programomis.

NEMOKAMI daugelio tautų pasirodymai prasidės 7 val. vakare Celeste Centre.

Atšvęskite Ohio tautinę įvairovę ir pasidžiaukite **NEMOKAMAI** daugelio tautų kultūrinėmis pramogomis, įskaitant Afrikos amerikiečių, ispanų, Azijos amerikiečių, vokiečių, lenkų ir kitų.

Multicultural Day is being brought to you by 1-800-Buckeye, Ohio's Travel Information Hotline.

Papildoma informacija tel. 1 - 800 - Buckeye

OHIO
The heart of it all!

CLEVELANDE ir apylinkėse

PADĖKIME VARGŠAMS

Šiuo metu dar niekas negalvoja apie Padėkos dienos arba Kalėdų šventes. Tačiau Clevelando Šv. Jurgio parapijos Šalpos centras jau dabar rūpinasi paruošti maistą vargšams toms šventėms išdalinti.

Federalinei valdžiai nuolat mažinant išlaidas, tapo apkarpytos maisto programos. Deja vargstančiųjų skaičiai nemažėja, vis daugiau jų kreipiasi į Šv. Jurgio Šalpos centrą paramos. Laukiame clevelandiečių dosnumo: pinigines aukas įgalintų padidinti maisto išteklius. Klebonas kun. J. Bacevičius mielai priims jūsų paramą. Laukiami ir talkininkai, kurie padėtų dalinti maistą ir tvarkyti drabužius centre. Savanoriai gali kreiptis į kleboną, Virginiją Rubinski arba Mariją Hudgins.

Ger.J.

LIETUVIŲ KLUBE

Rugpjūčio 2-6 d. Clevelande, E. 185-toje gatvėje, bus Senojo pasaulio festivalio dienos. Clevelando Lie-

tuvių Klubo Gintaro restoranas kviečia visus viešnagėn festivalio metu nuo 11:30 val. ryto. Rugpjūčio 3-6 d. klube veiks kazino ir kortų lošimai nuo 6:00 val. vakaro.

Rugpjūčio 20 d. klubo nariams ir jų šeimoms bus speciali viešnagė – "Open House" nuo 12:00 val. vidurdienio iki 6:00 val. vakaro su vaisėmis ir šokiais, vietoje gegužinės užmiestyje.

Ger.J.

★★★★★

* Rugp. 5 d. Lakewood Meno Festivalis. Detroit Ave. – miesto centre. 160 menininkų pasirodys su keramika, brangenybėmis, paveikslais, drožiniais, stiklo dirbiniais, audiniais ir kt. Nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro.

* Rugp. 5-6 d. – Sparnai ir ratai. Cuyahoga apskrities oro uoste, Richmond Rd., Richmond Heights – 25-tasis metinis Crawford Susitikimas. Automobiliai, lėktuvai bei šeimų užsiėmimai. Nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro.

PARENGIMAI

1995 M.

• LIEPOS 30 d. sekmadienį 12:00 val. LKVS "RAMOVÉ" Clevelando skyriaus LŠSI Žalgirio šaulių kuopos GEGUŽINĖ BEACHLAND Parke 17815 Canterbury Rd.

• RUGPJŪČIO 13 d. DIRVOS IR VILTIES draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.

• RUGSĖJO 2-3 d.d., ŠALFAS Golfo turnyras įvyks Lakes, golf course, Ravena, Ohio. Rengia Clevelando Lietuvių Golfo Klubas.

• RUGSĖJO 30 d. Clevelando Baltų Komitetas rengia baltų bendravimo vakarą Lietuvių Namuose.

• SPALIO 7 - 8 LIETUVIŲ DIENOS rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

• SPALIO 22 d. DIRVOS 80 metų jubiliejus

• LAPKRIČIO 12 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 18 d. Kariuomenės Šventės minėjimas. Lietuvių Namuose.

• GRUODŽIO 17 d. "Singing Angels" choro koncertas trečią val. po pietų Dievo Motinos parapijoje

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Pausa V., Wallingford 5.00
Gedvilienė B., Willowick 5.00
Šilgalis E.R., Euclid 10.00
Juodelis B., Willowbrook .. 10.00
Leknius K., Sun City 20.00
Mažeika A., Marina Del R. .. 20.00
Korius Z., Santa Monica 20.00
Grigas C., Salinas 10.00
Memories of Lithuania
Waterbury 5.00
Balsys L., Naugatuck 5.00
Eymontt M., Cherry Hill ... 20.00
Ramanauskas J., Metuchen . 10.00
Bortkevičius J., N. Brunswick . 10.00
Paprockas B., Glendale 30.00
Norvaišas L., Feasterville .. 10.00
Špakauskienė A., Ft. Myers . 10.00
Vitkauskas S., College Pk. .. 20.00
Mackiala D., Gulfport 20.00

Navikas B., Mentor 10.00
Itomlenskis M., Cleveland ... 10.00
Gudėnas J., Euclid 25.00
Mikonis J., Richmond Hts. .. 20.00
Memėnas V., Bloomfield H. . 20.00
Orantas J., Roseville 10.00
Kasis J., Orland Park 10.00
Barmus L., Chicago 15.00
Poderys V., Chicago 20.00
Undraitis S., Lemont 10.00
Antanėlis A., Omaha 5.00
Drukteinis R., Omaha 10.00
Povilaitis J., Omaha 10.00
Reivydas L., Los Angeles ... 20.00
Gričius K., Santa Monica .. 20.00
Milkovaitis K., Yorba Linda . 10.00
Zatkus A., San Bernardino .. 20.00
Andrašiūnas E., Chesterland . 10.00
Glauberson D., Jackson Hts .. 5.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. #103
(Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

OFFERING CORPORATE AND LEISURE TRAVEL

Siūlome geriausius skrydžius į Pietų Ameriką,
Australiją, Vakarų Europą.
Kelionės laivais į Karibų salas.

ŽVAIGŽDUTĖ
MOTIEJŪNIENĖ
kelionių specialistė

RITA STAŠKUTĖ
kelionių specialistė

Skambinkite arba aplankykite mus ir mes padėsime suplanuoti Jūsų kelionę. Clevelande bilietus pristatome į namus.

KELIONĖS Į LIETUVĄ

* visuomet geriausiomis kainomis *

SKRYDŽIAI SU FINNAIR
SAS, Lufthansa, KLM, LOT Polish

Mes atstovaujame Lithuanian Air (LAL)

Atlanta

Import-Export Inc.

2719 West 71 street. Chicago, IL 60629

Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas
LITMA I.E.

639 East 185 th Street
Cleveland Ohio 44119

Tel. (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Persiuntimas

Air Cargo, Laivu

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

LIETUVA OFICIALIAI PAKVIESTA Į OLIMPINES ŽAIDYNES ATLANTOJE

Kaip "Lietuvos ryte" praneša A. Matulevičius, šiomis dienomis Skubių siuntų persiuntimo tarptautinės firmos UPS (United Parcel Service) atstovas Lietuvoje įteikė Lietuvos tautinio olimpinio komiteto prezidentui Artūrai Poviliūnui tik ką gautą Tarptautinio olimpinio komiteto (IOC) prezidento, markizo Juano Antonio Samaracho pasirašytą oficialų kvietimą Lietuvai dalyvauti kitais metais JAV mieste Atlantoje įvyksiančiose XXVI vasaros olimpinėse žaidynėse.

Priėmęs šį kvietimą, A.

Poviliūnas pasakė, kad pagal protokolą šis dokumentas bus svarstomas LTOK vykdomojo komiteto posėdyje. Bet sprendimas niekam nekelia abejonių. Pirmieji olimpiniai keliai jau iškovoję Europos vicečempionais tapę krepšininkai, o kandidatų sąrašas yra dar 58 atletai.

Iš IOC būstinės Lozanoje kvietimai į žaidynes išsiųsti į 197 šalis - absoliučiai visiems tautiniams olimpiniams komitetams. Tikimasi beveik 10 tūkst. dalyvių, tarp jų rekordinio moterų skaičiaus - apie 3800.

PASAULIO JAUNIŲ KREPŠINIO ČEMPIONATAS

(Europos čempionai suklupo ketvirtfinalyje)

Lietuvos rinktinė, žaidusi "A" pogrupyje ir paskutinėse rungtynėse sunkiai įveikusi Kroatiją 71:70 (31:34), užėmė pirmąją vietą, ir buvo labai patenkinta, kad ketvirtfinalyje išvengė susitikimo su Graikijos krepšininkais, kurie čia laikomi favoritais ir pagrindiniais pretendetais į nugalėtojus. O Atėnų spaudoje savo šalies jauniesiems krepšininkams negaili epitetų: jie vadinami "puikiais", "neprilygstamais", o labiausiai išpopuliarėję rinktinės pavadinimai - "Nuostabūs kūdikiai" ir net "Svajonių komanda".

Į ketvirtfinalio grupę kartu su Lietuva pateko Ispanija, Argentina ir Australija. Pasirodo, kad džiaugtasi per anksti. Jau prieš prasidedant kovoms ketvirtfinalio grupėse Lietuvos rinktinės vyr. treneris J. Kazlauskas, kalbėdamas su žurnalistais, buvo neramus. Jis apie būsimas varžovas sakė: "Su ispanais žaidėme kelis kartus. Visas rungtynes laimėjome, tačiau

pergalės buvo labai sunkios - vienu ar keliais taškais. Ispanija - drausminga, greita komanda ir pasižyminti savybe: kuo jiems sunkiau, tuo geriau žaidžia". Apie argentiniečius treneris nieko negalėjo pasakyti, o Australiją, "C" pogrupio nugalėtoją, įvardijo kaip labai stiprią rinktinę, kurioje žaidžia galingi, aukšti, fiziškai stiprūs krepšininkai.

Ką gi, trenerio nuojauta neapgavo - lietuvaičiai suklupo ir prieš ispanus, ir prieš australus. Nugalėję tik argentiniečius, jie pogrupyje užėmė trečią vietą ir į pusfinalį nepateko. Dabar jų laukia nelengvos kovos dėl 5-tos vietos su Prancūzija, o pergalės atveju, su dvikovos JAV - Argentina laimėtoja.

Kova su prancūzais buvo sunki. Aukšti Prancūzijos krepšininkai pirmajame kėlinyje aiškiai buvo pranašesni ir jie kėlinį laimėjo 42:36. Tačiau po pertraukos, lietuviams pradėjus varžovus spausti po aikštę, reikalai pasitaisė ir

ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNIŲ TINKLINIO VARŽYBŲ NUGALĖTOJAI

Clevelando LSK Žaibo moterų tinklinio komanda, laimėjusi pirmą vietą 45-se Šiaurės Amerikos Lietuvių sporto žaidynėse, įvykusiose š.m. gegužės 19-21 d.d., Clevelande.

Iš kairės: Laura Rekštytė-Sunahara, Lina Žiedonytė-Morscher, Rūta Maželytė, Vilma Kijauskienė, Valdonė Žiedonienė, Eglė Laniauskienė ir Rita Klionienė. E. Vodopalienės nuotr.

45-jų Šiaurės Amerikos Lietuvių sporto žaidynių, įvykusių š.m. gegužės 10-21 d.d., Clevelande, vyrų tinklinio finalistai: Chicagos LSK Neris (tamsi uniforma) - I vieta ir Clevelando LSK Žaibo (šviesi uniforma) - II vieta. E. Vodopalienės nuotr.

galutinis rungtynių rezultatas tapo 85:81 Lietuvos naudai.

Kitos pretendentų į 5-ją vietą poros - JAV ir Argentinos dvikova kiek netikėtai baigėsi argentiniečių pergale 67:58. Taigi, lietuviams dar kartą teko susitikti su argentiniečiais, kuriuos jau buvo įveikę ketvirtfinalio susitikimuose. Ir šį kartą pranašesni

buvo mūsų krepšininkai. Rungtynės laimėtos 89:73 (37:34). Tokiu būdu, Europos čempionai, Lietuvos jaunieji krepšininkai, pasaulio jaunųjų krepšinkų tarpe liko penkti.

O ant aukščiausio garbės pakylės laiptelio, tapę pasaulio čempionais, užkopę Graikijos jaunieji krepšininkai, finalinėse rungtynėse įveikę australus 91:73. Treti liko ispanai, paskutinėje dvikovoje įveikę kroatų 77:64.

Labai gaila, kad praėjusių metų Europos čempionams nepavyko užkopti ant pasaulio čempionų garbės pakylės. Galbūt, telieka tik pasiguosti tuo, kad ir JAV krepšininkai liko šalia tos pakylės, o jų treneris, paklaustas kaip jis apibūdintų tokią amerikiečių nesėkmę pasakė: "Neturiu jokio pasiteisinimo, esu labai nusivylęs. Mes gavome nepaprastai skaudžią pamoką".

Nieko nepadarysi, sportas lieka sportu, o krepšinio kamuolys apvalus.

Pagal Lietuvos spaudą paruošė A.B.

ĮKOPTA Į MONBLANĄ!

Pirmadienį Lietuvą pasiekė alpinisto Vlado Vitkausko pranešimas iš Prancūzijos. Jis pranešė džiugią žinią - penki lietuviai įkopė į Monblaną. Jiems nesutrukdė šaltis ir smarkus vėjas.

Lietuvos, Latvijos ir Estijos vėliavos suplevėsavo Monblane.

AVIACIJOS ŠVENTĖ KALIPĖDOJE

Šeštadienį Klaipėdos aviaeskadrilės aerouoste pirmą kartą buvo surengta aviacijos šventė "Klaipėda-95". Joje dalyvauja aukštojo pilotazo meistrai - pasaulio čempionas Jurgis Kairys, Vytautas Lapėnas, didžiulis būrys parašiutininkų, sklandytojų.

Klaipėdiečiai ir jų svečiai galėjo pasigrožėti parodomaisiais Lietuvos aviatorių skrydžiais, paskraidyti lėktuvais ir sraigtysparniais, apžiūrėti aviacijos technikos, senovinių motociklų ir automobilių parodą. ELTA

DIRVOS - VILTIES GEGUZINĖ

ĮVYKS

SEKMADIENĮ, RUGPJŪČIO 13 D.

VINCO IR LIUDOS APANIŲ SODYBOJE
(8020 MULBERRY ROAD, CHESTERLAND, OHIO)

Pradžia 1 val.

Šilti pietūs. Bufeto užkandžiai. Gėrimai. Loterija. Dainos.

PELNAS SKIRIAMAS "DIRVAI"